

Osem mesecev našega dela

Na vprašanje, kako smo delali v osmih mesecih letošnjega leta, si lahko odgovorimo, da ne preveč dobro. Slabše poslovne rezultate, kot smo jih beležili v lanskem enakem obdobju, oziroma kakšne smo predvideli v letnem planu, ugotovljamo v skoraj vseh temeljnih organizacijah. Menimo, da ti rezultati niso samo posledica poslabšanih ekonomskih pogojev gospodarjenja v Jugoslaviji, temveč so nanje vplivali tudi subjektivni vzroki, za katere lahko z gotovostjo trdimo, da bi jih z boljšim pristopom k delu omejili.

Težave s kvaliteto steklene mase, katere se vlečejo že od lanskega leta in za katerimi stoji gotovo človeški faktor, v veliki meri vplivajo na povečan odpadek, ter na vse pogostejše reklamacije naših kupecev. V ta namen so bili uvedeni posebni ukrepi, vendar se do danes stanje bistveno ni izboljšalo. Odpadek je tako večji od lanskega leta za 70 odstotkov.

Povečana odsotnost zaradi bolniškega staleža do 30 dni za 17 %, ter bolniškega staleža nad 30 dni za 44 %, nadalje negativno vplive na izpolnjevanje

plana proizvodnje. Predvsem se to kaže v ročni proizvodnji, kjer je zaradi velikih izostankov težje »kompletirati«
brigade, potrebne za nemoteno proizvodnjo. Tako ročna proizvodnja zaostaja za planirano za 2,5 odstotka, za lanskeleto pa za 3,6 odstotka. V avtomatski proizvodnji pa je obsežen remont 25 t peči glavni razlog za neizpolnjevanje proizvodnega plana, predvsem zaradi problemov, ki so nastopili ob sami izvedbi remonta, zaradi česar se je remont zavlekel za 15 dni.

Skupno smo v obeh proizvodnih temeljnih organizacijah v osmih mesecih proizvedli 807 t manj kot v enakem obdobju lani, oziroma 432 t manj kot je bilo z operativnimi plani za to obdobje predvideno. Temu zaostajanju nekoliko botrujejo seveda tudi poletni meseci z vročino, ter letnimi dopusti. Vendar pa bo potrebno ta izpad proizvodnje nadoknaditi v naslednjih mesecih do konca leta, ter obenem tudi doseči določeno rast proizvodnje glede na preteklo leto. Rast proizvodnje je namreč eden glavnih kriterijev sprejetega družbenega dogovora za

razporejanje dohodka na osebne dohodke, glede možnosti večje mase sredstev za osebne dohodke. Vsak odstotek rasti proizvodnje nam daje možnost večjih osebnih dohodkov, glede na leto 1982 za 3 odstotke. V letošnjem letu smo do avgusta že dosegli rast osebnih dohodkov 17 odstotkov ter s tem prekoračujemo po kriterijih družbenega dogovora dovoljeno maso za osebne dohodke za približno 6 odstotkov. Ob predpostavki, da ostanejo osebni dohodki na višini izplačanih za mesec avgust, ocenjujemo, da bomo do konca leta dosegli rast 15 odstotkov. Takšno možnost izplačila pa si bomo zagotovili le z večjo storilnostjo, inetnzivnejšim izvozom, ter znižanjem porabljenih sredstev. Izvoz na konvertibilna področja z 4,498.799 \$ zaostaja za planom kar za 17 odstotkov, glede na leto 1982 pa je nižji za 13 odstotkov. V povprečju dosegamo na tujem trgu z upoštevanjem izvoznih stimulacij celo nekoliko večje cene kot na domačem trgu. To razmerje se bo z doseženim povišanjem domačih cen v juniju in juliju sicer spremenilo, vendar ostaja izvoz za našo delovno organizacijo še vedno rentabilen oziroma nujno potreben za naše gospodarstvo. Zato

bomo morali dosledno izpolniti sprejete ukrepe satbilizacijskega programa, od uvedbe avtomatske proizvodnje razsvetljavnih teles, do nadurnega dela, ter tako do konca leta izpolniti sprejete planske izvozne obveznosti. Ta izpolnitev nam glede osebnih dohodkov daje možnost povišanja le-teh za 5 odstotkov.

Porabljena sredstva so v osmih mesecih narasla za 35 odstotkov glede na leto 1982 in so večja od planiranih za 4 odstotke. Celotni dohodek je dosegel rast 25 odstotkov, ter je približno na višini plana. Razvidno je, da so porabljena sredstva hitreje narasla od naše realizacije. Pričakovali smo, da bomo s povišanjem cen naših izdelkov dohтели rast porabljenih sredstev v drugi polovici leta. Ker pa se obetajo nove podražitve predvsem energetskega virov, bomo to uspeli le z znižanjem porabljenih sredstev oziroma z večjim varčevanjem vseh delavcev z vsemi sredstvi. V nasprotnem primeru bo ogrožen naš poslovni rezultat, oziroma do konca leta ne bomo mogli izpeljati vseh nujnih investicijskih in remontnih del, ki so nujno potrebna za nemoteno proizvodnjo v prihodnje.

POROČILO

o poteku javne razprave o osnutku programa IV. samoprispevka za obdobje 1984—1988

V skladu s sprejetim rokovnikom so razprave o osnutku programa samoprispevka za obdobje 1984—1988 bile organizirane v času med 26. 7. 1983 in 24. 9. 1983. V tem času je bilo sklicanih 121 različnih sestankov delovnih ljudi in občanov občine Hrastnik. O programu so razpravljale vse osnovne organizacije ZK v občini Hrastnik (40), Zveza sindikatov je organizirala 30 razprav od sej izvršnih odborov sindikata do zborov delavcev, v krajevnih skupnostih je bilo organiziranih 14 razprav, in sicer na predsedstvih KK SZDL in zborih občanov. Zveza socialistične mladine Slovenije je organizirala 20 posebnih razprav. Občinski odbor ZZB NOV je sklical konferenco ZZB. V razpravo so se vključile vse skupščine SIS. Bili so organizirani posveti z direktorji DO, TOZD in drugih delovnih skupnosti. V petek, 30. 9. 1983 so o osnutku programa razpravljali tudi upokojenci na zaključni prireditvi Tedna upokojencev. Udeležba na organiziranih razpravah je bila dobra z izjemo KS Rudnik in KS Dol pri Hrastniku. Ker je gradivo osnutka programa samoprispevka bilo dostavljeno na gospodinjstva in iz števila razprav lahko sklepamo, da skoraj ni aktivnega prebivalca občine, ki ne bi bil seznanjen z družbenopolitično akcijo za izvedbo referenduma za novi samoprispevek.

Iz zbranih pismenih pripomb organiziranih razprav je razvidno naslednje:

1. V nobeni temeljni organizaciji in krajevni skupnosti ni bilo direktnega nasprotovanja za uvedbo IV. samoprispevka, ampak iz zapisnikov izhaja ugotovitev, da je le s skupnimi močmi in prizadevanji vseh možno uspešno razreševati skupne probleme, tako na nivoju občine, kot v posamezni krajevni skupnosti za zagotavljanje boljših pogojev za življenje in delo občanov.

2. Pozitivno je bilo tudi ocenjeno poročilo o realizaciji III. samoprispevka, ki je bil v celoti realiziran že leta 1982.

Konkretni predlogi na osnutek programa: — predlaga se povišanje cenzusa oprostitve plačevanja samoprispevka iz 5000 na 7000 din ter izenačitev upokojencev in zaposlenih;

— da se izenači obveznost kmetov iz katastrskega dohodka z obveznostjo zaposlenih na 1,5 %;

— proučiti umestnost zmanjšanja stopnje in zoženja programa samoprispevka; — proučiti možnost uvedbe diferencirane stopnje (višji OD — višja stopnja, manjši OD — manjša stopnja).

Odbor za pripravo in izvedbo referenduma za nov samoprispevek za obdobje 1984—1988 je na svoji 4. seji, dne 26. 9. 1983 obravnaval vse pripombe, stališča, mnenja in vprašanja in na osnovi široke razprave sprejel naslednje spremembe, ki jih predlaga, da se vnesejo v predlog programa samoprispevka:

V poglavju — PROGRAMSKA ZASNOVA OBJEKTOV IN SREDSTEV IV. SAMOPRISPEVKA (stran 6 — gradiva za razpravo) se predlaga naslednje zaporedje gradnje objektov in njihovo pokrivanje s finančnimi sredstvi:

Objekt	v 000 din
1. Sofinanciranje telovadnice na Logu	7500
2. Sofinanciranje prostorov za potrebe upokojencev	3500
Od tega:	
— sofinanciranje nabave opreme v novograjeni stavbi za upokojence pri Birtiču	1000
— sofinanciranje opreme prostorov Društva upokojencev in DPO v KS (Dol, Steklarna, Boben)	2500
3. Adaptacija TVD Partizan Hrastnik	2500
4. Sofinanciranje zajetja in vodovoda Jepihovec	7500
Za te naloge se bodo združevala sredstva v letu 1984.	
5. Sofinanciranje glavne PTT kableske kanalizacije na Dolu	3000
6. Srednješolski center Trbovlje	15500
— adaptacija gimnazije in izgradnja telovadnice z zakloniščem	
Za te naloge se bodo sredstva združevala v letu 1985.	
7. Investicija v osnovno šolstvo	30000
— nadzidava osnovne šole na Logu	
Za to nalogo se bodo združevala sredstva v letu 1986 do vključno 30. 6. 1987.	

8. Sofinanciranje prostorov za delovanje krajevne skupnosti, gasilskega društva in kmetijsko mehanizacijo v KS Marno	3000
9. Modernizacija cest v krajevnih skupnostih	19000
10. Sofinanciranje rekreativnih površin v krajevnih skupnostih (Dol, Steklarna, Rudnik)	2000

Za te naloge se bodo sredstva samoprispevka združevala od 1. 7. 1987 do 31. 12. 1988.

V poglavju KONSTRUKCIJA SAMOPRISPEVKA (stran 9 — gradiva za razpravo) tretji odstavek tega poglavja glasi:

Tako bi bile s 1. 1. 1984 po referendumski odločitvi v veljavi naslednje prispevne stopnje:

— iz neto OD	1,5 %
— od pokojnin	1,0 %
— od katastrskega dohodka	1,5 %
— od davčne osnove samostojnega obrtnika in drugih gospodarskih dejavnosti ter intelektualnih storitev	1,5 %

Odbor je tudi sprejel sklep spremembe rokovnika, in sicer se predlaga, da se 5. seja odbora za pripravo in izvedbo referenduma za samoprispevek skliče 31. 10. 1983, tako, da bi bilo možno vsem delegacijam za zasedanje skupščine, ki bo 15. novembra 1983 priložiti vsa gradiva z vabilom za to zasedanje.

Ostala vsebina tega poglavja zaenkrat ostane nespremenjena, ker ne razpolagamo s podatki kaj v masi sredstev pomeni povečanje cenzusa iz 5000 din na 7000 din na družinskega člana, tako pri zaposlenih kot pri upokojencih.

Zaradi tega predloga bo zbranih manj sredstev kot smo načrtovali z osnutkom programa. Vse te korekture bomo opravili pri dokončnem besedilu predloga, ki ga bomo dostavili vsem delegatom za zasedanje zborov občinske skupščine, ki bo 15. novembra 1983. Na tem zasedanju bomo sprejemali dokončno besedilo predloga programa samoprispevka in odlok o razpisu referenduma.

O poročilu in drugih vprašanjih iz javne razprave so razpravljali zbori občinske skupščine na zasedanju, dne 27. septembra in ga v predlaganem besedilu tudi soglasno sprejeli.

Odbor za pripravo in izvedbo referenduma za nov občinski samoprispevek

Kako lahko sindikat prispeva k stabilizaciji?

Nelogično bi bilo, če bi pričakovali, da se sindikat kot politična organizacija delavcev z lastnim programom in aktivnostjo ne bo vključil v stabilizacijska prizadevanja družbe oziroma vseh njenih naprednih sil. Pri tem seveda kot izkodišče jemljemo trditev, da je dolgoročni program gospodarske stabilizacije tudi temeljni delavsko-razredni interes večine delavcev in drugih občanov. Zato je sindikat tudi poklican (oziroma v imenu Zveze sindikatov Slovenije republiški svet), da na tej podlagi pripravi pregled temeljnih nalog za vse svoje organizacije in organe. Vemo, da brez najširše konkretne podpore v vsakem ozdu, interesnih skupnostih in drugod stabilizacijski cilji ne bodo uresničeni. Zato ima sindikalni program vključevanja v stabilizacijska prizadevanja na eni strani namen opredeliti osnovna strateška področja in naloge zveze sindikatov pri tem, na drugi strani pa seznaniti s

stabilizacijskimi prizadevanji kar najširši krog delavcev, jih mobilizirati in usposobiti za delo in odločanje v tem težavnem in odločilnem obdobju. To zadnje pa bo zahtevalo tudi spremenjene metode in oblike dela sindikalnih vodstev in vseh ravneh.

Naloge, ki so sedaj pred sindikalnimi organizacijami in vodstvi, na prvi pogled niso nekaj novega, nekaj, o čemer v zadnjih letih ne bi govorili in pisali. Res gre tudi za stara vprašanja in probleme — toda še ne rešena vprašanja in probleme. To so istočasno tudi tista strateška vprašanja družbenoekonomskega in političnega sistema, kjer se najmočneje krešejo različni interesi — predvsem razredni.

Osnovni cilj vseh stabilizacijskih prizadevanj, ki nikakor ne morejo pomeniti predvsem omejevanja in varčevanja (čeprav je to za prvo fazo najbolj značilno), je utrjevati socialistični samoupravni družbenoekonomski položaj delavcev.

To pa je mogoče le s pridobivanjem dohodka in uveljavljanjem dohodkovnih odnosov. Pri tem pa dohodek seveda ne more temeljiti na zidanju stroškov in cen ali pa na pretežno posojilnih odnosih. Za sindikat bo zato pri razpravi o delitvi dohodka (najprej pa ga bo treba ustvariti z dobrimi proizvodnimi programi, boljše organizacijo dela in spodbujevalnim sistemom nagrajevanja) za investicijsko, splošno in skupno porabo glavno merilo reprodukcijska sposobnost gospodarstva, oziroma koliko vse te dejavnosti prispevajo k boljšemu delu in proizvodnji v gospodarstvu in povečanju dohodka. Zahteve za nove prispevke in davke pa bodo morale skozi zelo gosta rešeta tudi glede zaščite življenjskega standarda.

Notranji sistem organizacije poslovnih, delovnih in delitvenih odnosov mora biti v funkciji spodbujanja boljšega dela in večje proizvodnje, pri tem pa

ima sistem delitve po delu glavno vlogo. Osebnih dohodkov bi zato moral biti neposredno odvisen od dohodka in čistega dohodka.

Velike notranje rezerve pa se skrivajo še v združevanju dela in sredstev ter neoviranem pretoku akumulacije tja, kjer bo dala največje družbenoekonomске učinke.

Sindikat se bo zavzemal za povečanje realnih osebnih dohodkov, in to predvsem, z opredeljevanjem za take proizvodne programe, poslovne in organizacijske povezave ter delitvena razmerja, ki bodo povečevali dohodek in čisti dohodek.

Da bi večini delavcev (ob drugih pogojih) dejansko omogočili čimbolj aktivno vključevanje v vsa ta prizadevanja, morajo biti tudi sproti in stalno seznanjeni s celoto problemov družbene reprodukcije in stvarno informirani o problematiki lastnega okolja (o odvisnosti lastnega manj) (Nadaljevanje na 5. strani)

PRIHRANEK PRI ENERGIJI

V septembru smo v naši DO vgradili poseben računalniški sistem SIK-80 za izravnavanje konic pri odjemu električne energije. Z vgraditvijo tega sistema bomo v letu dni prihranili za več kot milijardo starih dinarjev.

Neenakomerni odjem električne energije povzroča povečanje stroškov proizvodnje, prenosa in distribucije električne energije ter potrebo po večjih zmogljivostih elektroenergetskega sistema. Po rezultatih raziskav bi bili stroški elektro gospodarstva Slovenije za 10 do 15 odstotkov nižji, če bi bil odjem električne energije povsem enakomeren. Dodatni stroški zaradi neenakomernega odjema so s tarifnim sistemom prenešeni na uporabnike, ki prispevajo k neenakomernosti.

Uporabniki električne energije lahko vplivajo na enakomernost odjema in s tem na svoje in skupne stroške za električno energijo. Med ukrepi za izravnavanje odjema je posebno učinkovita vgradnja računalniškega sistema SIK-80 za izravnavanje konic. Računalniško vodenje internih energetskega sistema je pomemben korak k optimizaciji delovanja celotnega energetskega sistema, od proizvodnje do porabe energije.

septembrski ceni električne energije okoli 11.000.000 din kar pomeni, da se bo celoten sistem SIK-80 z vsemi našimi porabljivi urami za montažo sistema izplačal prej kot v letu dni.

Sistem SIK-80 zmanjšuje konico z izklapljanjem bremen. V sistem so vključene vse električne hladilne peči, žgalne peči, oba termotunela, vse električne talilne peči in vsa dodatna električna ogrevanja na B, G, H in I kadnih pečeh. Vklonpi in izklonpi časi ter prioriteta bremen je bila definirana na skupnem sestanku z obratovodji obeh proizvodnih TOZD in je takšna, da ne posega v samo tehnologijo taljenja steklene mase oziroma popuščanje napetosti v hladilnih pečeh. Vsi podatki so vtisnjeni v računalniški spomin in računalnik po tem »voznem redu« v primeru potrebe tudi izklaplja bremena. Seveda so možni tudi ročni posegi v obratovanje vseh priključenih bremen preko računalnika, kakor je mogoče tudi spreminjanje karakterističnih

Vse enote so sestavljene iz modelov mikroročunalniškega sistema, »mikro-m«, ki je bil razvit na Inštitutu »Jožef Stefan«.

Odlike računalniškega sistema za izravnavanje konic SIK-80 torej so:

— znižanje stroškov za električno energijo ob minimalnem poseganju v proizvodne procese;

— sodobna mikroročunalniška izvedba krmilne enote in zbirnih postaj omogoča veliko prilagod-

ljivost in razširljivost;

— možnost razširitve tudi s funkcijami za avtomatsko vodenje procesov in lastnih virov energije;

— možnost beleženja krmilnih akcij in porabe električne energije na trajne medije za dokumentacijo in kasnejše analize;

— centralni nadzor nad stanjem tistega dela proizvodnega procesa, ki je priključen na SIK-80.

Stojan Binder, dipl. inž.

Gospodarjenje s stanovanjskim dinarjem

V gradivu za javno razpravo pred sejo republiškega sveta zveze sindikatov SR Slovenije je bilo v zvezi s stanovanjsko politiko naštetih med drugim tudi nekaj zanimivih podatkov, ki jih lahko prenesemo tako na naše republiške, kot zlahka tudi na konkretne občinske razmere.

Ob ugotovitvi, da na področju stanovanjskega gospodarstva prihaja do zastojev, se postavlja med drugim tudi vprašanje, koliko, kje in za koga graditi, kakor tudi, kakšne možnosti imajo delavci, da si zagotovijo stanovanje, saj je zidava draga in dolgotrajna. Pogoji za zagotovitev stanovanja so vedno težji, standard delavcev nenehno pada, cene stanovanj rastejo, kreditni pogoji so vedno oštrejši.

Delavec z osebnim dohodkom 14.000 din mora za stanovanje v izmeri 60 kvadratnih metrov varčevati 27,5 let.

V Jugoslaviji potrebujemo približno 42 ur za izgradnjo kvadratnega metra stanovanjske površine v drugih evropskih državah pa od 20 do največ 40 ur).

Tudi cene novozgrajenih stanovanj nenehno naraščajo, kot potrjujejo naslednji podatki:

Leto	Cena za m ² stanov. površine v SRS din/m ²
1979	11.099
1980	13.955
1981	19.437
1982	25.522

Podatki o številu zgrajenih stanovanj kažejo, da letno zgradimo vse manj stanovanj:

Leto	Število zgrajenih stanovanj
1977	14.975
1978	14.014
1979	13.820
1980	13.672
1981	14.674
1982	12.344

V Sloveniji upada tudi povprečna površina zgrajenega stanovanja in znaša 59 m², medtem ko je ta podatek na zvezni ravni še vedno okrog 62 m².

Za naložbe v stanovanjsko zidavo se namenja 9,52 % družbenega proizvoda, hkrati pa dosegame najnižje rezultate v stanovanjski izgradnji v Evropi.

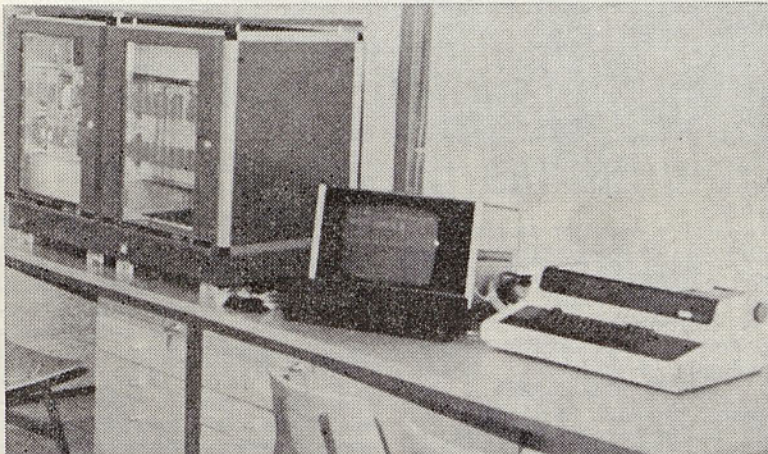
Glede na obstoječe razmere in sprejete družbene normative v SRS 51 % stanovalcev biva v stanovanjih ustrezne površine, 32 % stanovalcev biva v stanovanjih, ki presegajo normative, 17 % stanovalcev pa biva v stanovanjih pod normativi.

Tudi skrb za obstoječi stanovanjski fond ni zadovoljiva. Prehoda na ekonomske stanarine ne uresničujemo kot bi bilo treba. Sedanje stanarine ne zagotavljajo materialne osnove za tekoče vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš, za investicijsko vzdrževanje, za pokrivanje drugih, z zakonom določenih potreb. Amortizacija v nekaterih primerih zajema že 70 % stanarine, kar nenehno zmanjšuje sredstva, s katerimi neposredno razpolagajo samoupravno organizirani stanovalci.

Stanarine vplivajo na možnost fizičnega ohranjanja in obnavljanja stanovanjskega fonda, v sedanji višini pa celo izpodkopavajo družbene odnose in vrednote na stanovanjskem področju. Družbena akumulacija se prikrito preliva v vzdrževanje obstoječega stanovanjskega fonda, to pa ohranja pogoje za lažno solidarnost. Iz podatkov statistike je razvidno, da delež stanarine, v primerjavi s povprečnim mesečnim osebnim dohodkom in družinskim dohodkom, pada. Nizke stanarine pa so tudi eden od temeljnih pogojev za družbeno nesmotrno izkoriščanje sedanjega stanovanjskega fonda. Sredstva za subvencioniranje stanarin ostajajo skoraj neizkoriščena.

Kljub poznavanju vseh teh problemov kot dejstev, se na tem področju na žalost še vedno srečujemo z neodločnostjo, po-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Del računalniške opreme: zbirna postaja, centralna računalniška enota (levo), monitor (v sredini), tastatura in printer

Analiza razmer v DO Steklarni je pokazala, da je najvišja konica električne energije, ki jo plačujemo in dosega vrednost že tudi preko 7.500 kw, znatno večja od povprečne dnevne konice, ki znaša od 6.300 do 6.800 kW, torej se pojavlja razlika v povprečju okoli 1.000 kW. Do razlik oziroma tako visoke mesečne konice prihaja predvsem zaradi izpadov visokonapetostnega napajanja in zaradi ponovnega vključevanja vseh možnih porabnikov v zgodnjih ponedeljkovih urah.

Vzporedno z uvedbo SIK-80 smo se z DO Elektro Ljubljana, TOZD Elektro Trbovlje dogovorili za plačevanje električne energije in s tem tudi konice po drugem tarifnem sistemu, ki bo omogočil, da bo sistem SIK-80 prišel še bolj do izraza in s tem se bodo prihranki še povečali. V primeru znižanja konic za 1.000 kW, kar je povsem realno pričakovati, bi znašal letni prihranek pri

podatkov za vsako breme posebej.

»Srce« sistema je računalniška krmilna enota, ki spremlja količino odjema, analizira trenutno stanje in na osnovi analize izdaja zahteve za preklope. V primeru nevarnosti, da avtomatika ne bo mogla obdržati povprečne moči v tekočem merilnem intervalu pod željeno omejitvijo, pa krmilna enota da tudi zvočni alarm.

Podatke o odjemu dobiva krmilna enota od števca energije, sinhronizacija z intervalom meritve odjema pa je izvedena s priključitvijo na stikalno rezo. Na krmilno enoto so priključene tri računalniške zbirne postaje, ki povezujejo krmilno enoto z bremen. Na zbirno postajo je možno priključiti do 40 bremen. Vhodno-izhodne enote računalnika so grafični terminal, tastatura ter printer, ki izpisuje vse spremembe, ki se vsled računalnika pojavijo v obratovanju priključenih bremen.

S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV

Jesenski frankfurtski sejem '83

Strokovni sejmi, kot npr. mednarodni frankfurtski sejem, so, hočeš nočeš, ogledalo dinamike pomembnih svetovnih tržišč ustrezne branže. V tem primeru gre predvsem za pogrnjeno mizo — to je steklo, porcelan, jedilni pribor, deloma pa tudi razsvetljava. Ocena razstavljalcev letošnjega jesenskega frankfurtskega sejma je, da je konjunktorni semafor prešel iz rdeče v oranžno, čaka pa se zelena luč. Še najbližje zeleni luči, če govorimo v prispodobi, pa je bilo področje stekla za široko potrošnjo in svinčevega kristala. V ZRN in tudi drugod se kaže povečano povpraševanje po trajnejših potrošnih dobrinah. Istočasno je opazen premik v smeri povpraševanja po cenejših izdelkih, porast proizvedenih količin le-teh izdelkov pa prinaša padec cen in s tem tudi

slabši ekonomski uspeh te branže.

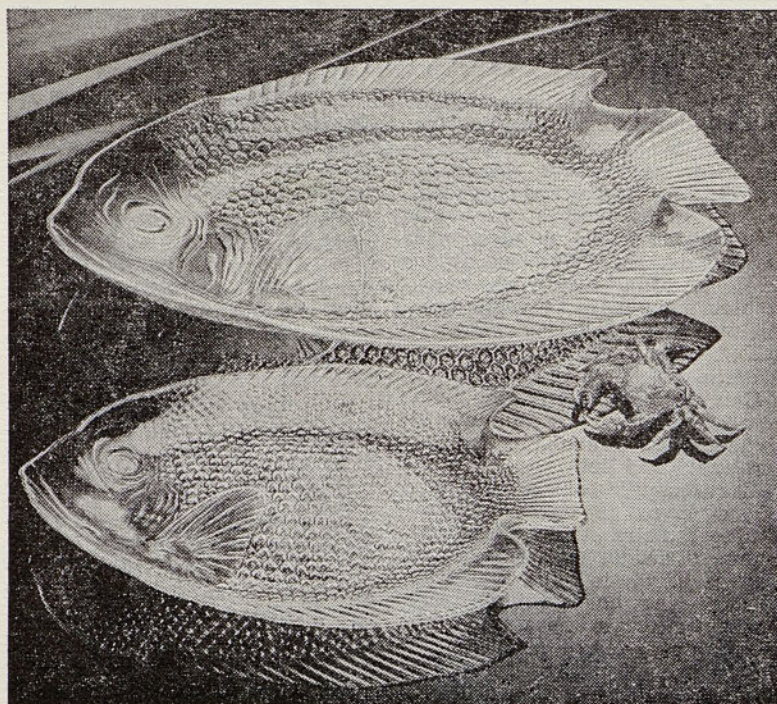
Sicer pa so nekateri razstavljalci sami povedali značilnosti letošnjega sejma:

PREDSTAVNIK VEBA-GLAS: Prvič po letu 1979 je poraba stekla za široko potrošnjo porasla. Cene ostajajo nespremenjene. Čeprav jesenski sejem ni edino pomemben, predstavlja Veba 44 novosti. V skladišču imajo 70 milijonov izdelkov — kar pomeni popoln asortiman, ki je na razpolago odjemalcem. Za prihodnje leto napovedujejo nove proizvode v novi tehnologiji kot tudi kvalitetne izboljšave izdelkov.

PREDSTAVNIK NACHTMANNA: Zanimivo je postalo tržišče stiskanega kristala — ob najboljši izvedbi in designu ter z nespremenjenimi cenami.

Najnovejši kozarci »Eco« izdelek na H-28 Steklarne Bormioli

Avtomatsko izdelana pladnja »Riba«, izdelek Steklarne ARCOROC — DURAND

PREDSTAVNIK GRAL-GLAS: Poudarek je na darilnih garniturah in kvaliteti; ob tem ni nobenih povečanj cen.

Podobno bi odgovorili ostali razstavljalci, saj gre za značilnosti letošnjega sejma: izredni napori v smeri novih — originalnih izdelkov (tehnološko zahtevnih, oblikovno dodelanih, tržno zanimivih) ter nespremenjene cene le-teh.

Čeprav v poročilu ne gre omenjati detajlov, pa zaslužijo pozornost nekateri proizvajalci, ki so na sejmu izstopali:

— **BORMIOLI** z novimi kelihi in kozarci iz H-28: vrhunska tehnologija in design.

— **ARCOROC-DURAND** s stiskanimi serijami (krožniki, pladnji) — avtomatska izdelava, ki presega kvaliteto polavtomatske, ustrezen design itd.

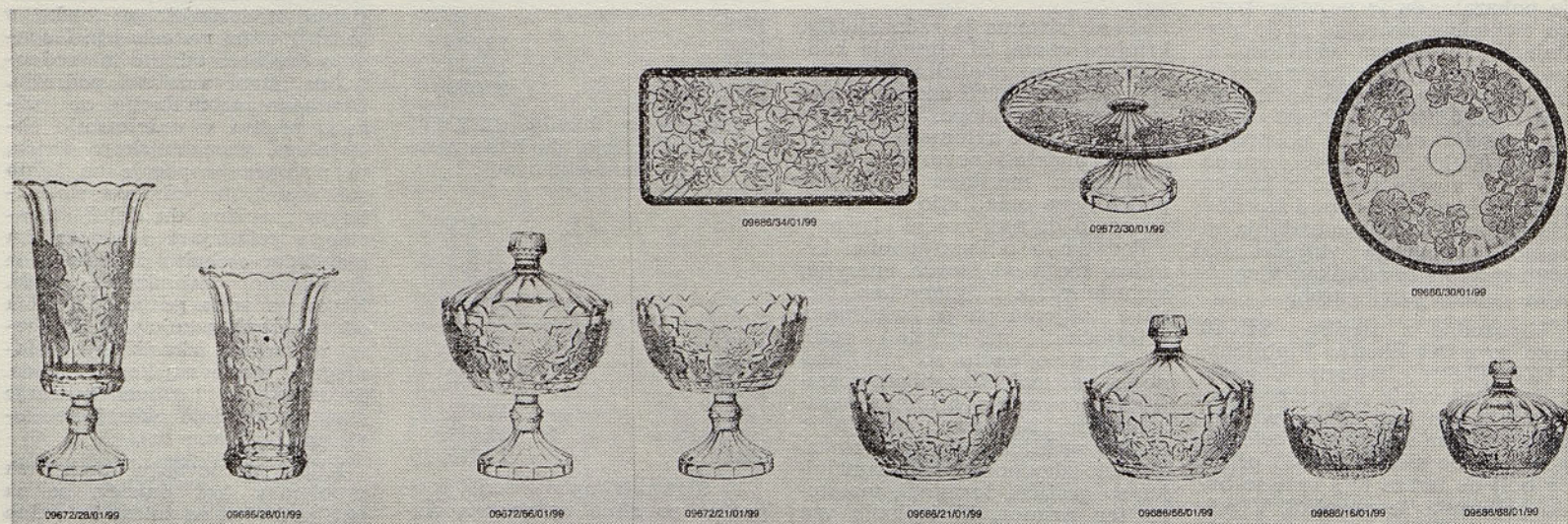
— **CALP, INN CRYSTAL** — vrhunski dosežki na področju avto-

matsko izdelanih kristalnih kelihov — na H-28 oziroma na liniji Forma.

Seveda so to nekateri poudarki, saj ostali razstavljalci (npr. Veba Glas, Zwiesel, Peill + Putzler, W. M. C., Anchor Hocking, Oberglas, Ravenhead Glass itd.) ne zaostajajo bistveno za omenjenimi.

Področje razsvetljave je dokaj skromnejše od pogrnjene mize, vendar se tudi tu kažejo iste tendence osvajanja tržišča: originalne rešitve v designu in tehnologiji. Zanimive so bile serije majhnih svetil (nočna in namizna svetila) pri Peill + Putzlerju, pa tudi druge izvedbe oziroma svetila. Poudarek je na enostavnosti svetila ter različnih izvedbah iste oblike stekla (dekoracija).

Obisk takega sejma, kot je Frankfurt, je za Jugoslovane po-

Iz desetih in več izdelkov so sestavljene serije (na sliki »Congress«-Stölzle-oberglas), razstavljalci pa na leto predstavijo po eno ali več novih serij

S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV — S SEJMOV

sebna preizkušnja. Glede na naše specifične gospodarske probleme in na možnosti, ki jih ima naša industrija v primerjavi z razvitimi državami, je razkorak v konkurenčnosti naših izdelkov proti izdelkom le-teh vedno večji. Posebej se to odraža pri vseh tistih izdelkih, ki jih je mogoče strojno izdelovati. Ravno tu je tehnologija v svetu šla zelo daleč, saj včasih človek ne verjame, da je določen izdelek narejen na avtomatu. V bistvu osta-

ja malo izdelkov, ki so izdelani ročno ali polavtomatsko.

Če želimo obdržati korak z razvitim svetom in mu tudi prodajati naše izdelke, moramo uporabljati ista sredstva, kot so navedena v poročilu. Nekatera so nam na razpolago, do drugih bo težja pot (posodobitev tehnologije), vendar alternativa ne obstaja. Razvoj gre samo naprej in kdor zamudi, ga ne bo več dohitel.

Slavko Marcen

Avtomatska proizvodnja ni in ne bo izrinila tipične ročne proizvodnje

Jesenski zagrebški velesejem '83

Največja jugoslovanska sejemska prireditelj je za nami. Komercialnih uspehov nismo pričakovali, saj, kot je znano, sejmi v Jugoslaviji sploh nimajo več tistega prodajnega značaja, kot zunaj (n. pr. Frankfurt). So pa še vedno stičišče poslovnega življenja posameznih branž in več ali manj lahko na takem sejmu spremljamo utrip in razvojne tendence posameznih tovarn.

Za nas so zanimiva predvsem tri področja:

- steklarska industrija,
- proizvajalci svetil,
- proizvajalci embalaže (kartonske).

Pregled steklarske industrije na ZV 83 nudi približno tole sliko:

ROGAŠKA SLATINA: (Boris Kidrič in Steklarska šola): Kvaliteten, standarden program, vrhunski na tem področju (pihan svinčev kristal, brušen) v Jugoslaviji in istočasno daleč od našega programa.

PARAČIN: nekatere novosti na področju barvnega stekla (pihani servisi) ter poseben program unikatnih izdelkov iz naknadno obarvanega stekla (barvni vlož-

ki). Iz tega, kar tovarna pokaže na sejmju, se da sklepati na dinamiko v pripravljanju oziroma spreminjanju asortimana.

PROKUPLJE: intenzivno obdelovanje področja tipične ročne proizvodnje; krožniki in servisi (pihani) z barvnimi črtami (barvni vložki) ter ostali program (n. pr. svetlobna telesa). Iz razstavljenega je razvidna določena stopnja znanja na področju ročne steklarske tehnologije in seveda programska usmerjenost v dražje, unikatne izdelke.

ZAJEČAR: standarden program stiskanih kristalnih izdelkov z dodatnim manjšim brušenjem; bogato založen paviljon, tako da je težko razlikovati novosti od ostalih izdelkov.

STEKLARNA HRASTNIK: standarden program avtomatske in ročne proizvodnje brez bistvenih novosti, če izvzamemo nekatere komercialne embalaže (n. pr. servisi 1138, 1110—8+1); usmeritev je znana, vsekakor pa manjka svežine v programu, ki je sicer deficitaren na jugoslovanskem tržišču (tako vsaj pravijo trgovski zastopniki in naša komerciala).

PODROČJE IZDELOVALCEV SVETIL

To področje ima nekaj skupnega — pomanjkanje načrtovanja svetil na enem mestu (z izjemo nesteklenih svetil). To je opazno pri vseh, saj so stekla večkrat ista pri različnih proizvajalcih svetil, aplikacije pa različne. To bi lahko bilo celo zanimivo, če ne bi bilo dostikrat prisotno očitno posiljevanje stekla z neko slučajno armaturo. Izgleda in tudi je tako, da stekla in armature (lestence) na silo možijo oziroma ženiijo, kot so to včasih počeli starši z otroki. Še posebej se to odraža, če sejem v Zagrebu primerjamo s tistim v Hannoveru ali kje drugje zunaj, kjer proizvajalci predstavljajo programe svetil, zasnovane kot celoto in ne zbrane skupaj iz različnih rezervnih delov. Naloge in možnosti Steklarne-Sijaj na tem področju so velike.

PODROČJE KARTONSKE EMBALAŽE

Kartonska embalaža je predstavila tehnološki nivo, ki ga poznamo. Še vedno v Jugoslaviji ni zaslediti avtomatske lepilne linije, ki bi lepila komplicirane notranje spoje tako imenovanih avtomatskih kartonov (avtomatsko zložljivi kartoni). Zato so ti

kartoni še vedno dragi (ročno lepljeni), čeprav za nas (Steklarne Hrastnik) izredno zanimivi (hitro zlaganje in polnjenje v proizvodnji). Sicer pa med proizvajalci izstopa Istragrafika Rovinj s kvalitetno kolor embalažo na mikrovalu, še posebej z novo serijo kartonov za ameriško družbo Cellar. To je vrhunska komercialna embalaža, tako po grafični zasnovi (Cellar) kot po izvedbi (Istragrafika).

Zal pa je Istragrafika tudi za 30 odstotkov in več dražja od ostalih proizvajalcev in zato moramo mi iskati druge proizvajalce kvalitetne komercialne embalaže.

Če za zaključek potegnemo vzporednico med Frankfurtom in Zagrebom, seveda izstopajo nekatere bistvene razlike, saj zagrebški sejem pomeni predvsem jugoslovansko tržišče, frankfurtski pa svetovno tržišče. Značilnosti svetovnega (beri zapadnega) tržišča so v močno izraženi konkurenci, ki igra na karte kvalitete, cene, ideje (design) itd., skratka, umetnost je robo prodati. Pri nas pa je dostikrat umetnost robo dobiti. V taki situaciji je mogoče prodati vse, to pa je nevarno uspavalo, še posebej v pogledu nastopa na tujih (zapadnih) tržiščih.

Slavko Marcen

Odbor za razmerja iz združenega dela in kadre v DSSS

RAZPISUJE

dve prosti delovni mesti za izobraževanje v šoli za poklicne gasilce v Ljubljani. Šolanje se bo pričelo v začetku februarja 1984. Udeleženci šolanja ostanejo v rednem delovnem razmerju. Šolanje je brezplačno in traja 6 mesecev.

Pogoji za razpis:

- kandidat mora biti redno zaposlen,
- imeti mora poklic, kar dokaže z ustreznimi dokumenti,
- ne sme biti starejši od 36 let.

Prijave sprejema kadrovska izobraževalna služba Steklarne Hrastnik.

(Nadaljevanje z 2. strani)

terialnega in življenjskega položaja od produktivnosti lastnega dela in dela drugih delavcev, od gospodarjenja ter zruševanja dela in sredstev). Hkrati pa si bodo sindikalni aktivisti prizadevali, da bodo delavci v široki in demokratični razpravi tudi povedali svoja mnenja in dali predloge za izboljšanje stanja.

S tem v zvezi mora biti sindikat bolj kot doslej tudi opora samoupravnim organom in delavski kontroli v ozdih.

Na področju socialne politike si sindikat ne bo prizadeval za nove instrumente, ampak za do-

sledno uresničevanje sedanjih. Hkrati pa bo treba preprečevati in odpravljati razlike v družbenoekonomskem položaju, ki niso posledica dela.

Za vse te opredelitve in usmeritve pa v organizacijah združenega dela po mnenju sindikata ne potrebujejo nekih posebnih formalnih stabilizacijskih načrtov. Ukrepi za boljše, bolj racionalno gospodarjenje, zmanjševanje neproduktivne režije, večji dohodek in večji osebni dohodek naj postanejo sestavni del planskih dokumentov vsakega tozda.

Matjaž Kek —
republiški sindikati

Ob tednu otroka

»Skrb za otroke, za njihovo vzgojo in položaj je sestavni del borbe za napredek, za boljše razumevanje med narodi, med ljudmi, za srečo in blagostanje vseh narodov. To je ljudska solidarnost na prvi in največji preizkušnji.«

TITO

LAČNI OTROCI – IZZIV SVETOVNE VESTI

Prvi teden v mesecu oktobru se v Jugoslaviji obeležuje teden otroka, v okviru svetovnega dneva otroka, kot to izhaja iz programa mednarodne organizacije v okviru združenih narodov UNICEF. Otroci so občutljivo, nežno bogastvo vsake dežele in za rast in bodočnost posameznih narodov je izredno pomembno, kakšni so ti otroci, v kakšnih pogojih se rodijo, rastejo in razvijajo, kaj jim lahko in kaj smo jim pripravljene ponuditi. V tem tednu naj bi se tok življenja malce spremenil, naj bi se za hip ustavil, da se kot posameznik kot družba, ozremo vase, kaj smo naredili za otroke, kakšen je njihov danes, kaj jim bomo nudili jutri. Letošnje geslo, ki spremlja obeležje tega tedna je — »Lačni otroci — izziv svetovni vestii.«

Nepotrebne smrti

Svetovna ekonomska kriza, ki jo države občutijo v različnih stopnjah, ima posebno velike posledice in učinke v manj razvitih državah in deželah v razvoju. Pomanjkanje hrane najbolj boleče in zelo kruto občutijo prav otroci.

V deželah v razvoju zaradi nezadostne in neustrezne prehrane umre 40.000 otrok dnevno. Najpogostejši vzrok njihove smrti so infekcije prebavil, predvsem zaradi nečiste vode, zaradi podhranjenosti in neustreznih ostalih življenjskih razmer, kar terja smrt okrog 5 milijonov otrok letno. Ko počasi preštete do 6: en, dva, tri štiri, pet, šest — spet umre en otrok, kar pomeni, da vsakih šest sekund ugasne eno drobno, otroško življenje.

Številke, takole skupne, so pač številke. Izhajajoč iz ljubezni do otroka, ki si ga želiš, ga rodiš in sprejmeš, iz čustvenih vezi, ki si jih spletel z njim, pa je vsaka od teh brezštevilnih smrti drama, krivično dejstvo, davek, ki se ga ne da popisati z besedami.

Če se odstotek smrtnosti otrok do leta 2000 ne bo zmanjšal, bo po ocenah strokovnjakov, število umrlih otrok enega leta enako celotni populaciji otrok, ki živijo v Franciji, Zvezni republiki Nemčiji, Italiji, Španiji in Ve-

liki Britaniji. Največji davek med otroki danes terja prav lakota, več kot potresi, poplave, vojne in druge velike katastrofe.

Da bi preprečili takšno milijonsko umiranje otrok, bi po oceni združenih narodov potrebovali 6 milijard dolarjev, kar predstavlja eno stotino sredstev, ki se letno porabijo za oboroževanje — kopičenje groženj miru in povzročanje novih smrti.

Podhranjeni otroci zaostajajo v fizičnem in umskem razvoju za svojimi vrstniki. Tudi število podhranjenih otrok, kot ogrožene skupine, v svetu narašča. Računajo, da bo število podhranjenih otrok naraslo na 600 milijonov, če tega problema v svetu ne bomo uspeli zaježiti do leta 2000.

Poleg teh krutih dejstev na robu boja za obstanek je na svetu vse preveč maltretiranja otrok in nasilja nad njimi — tako fizičnega kot psihičnega. Le kaj je še enostavnejše, kot znašati se nad majhnim, nemočnim otrokom, ki se ne more braniti. Pretresljive so zgodbe o mučenju otrok, pa ne samo v vojnem času, ampak v mirnih okoliščinah, v navzven povsem naprednem svetu, v navidez sicer urejenih družinah, v razmerah, ki jih imenujemo civilizirane. Otroke nečloveško pretepajo, davijo, mučijo, jim ne dajo jesti, jih zapirajo. Zgodbe so številne, težko jih je razumeti.

Kako lahko odrasel, normalen človek stori toliko zla otroku? Zakaj imajo otroke ljudje, ki jih ne marajo, ki niso zreli za to, da bi jih imeli? Se velikokrat si zastavljaš vprašanje zakaj, brez konca, toliko je tudi krivic in hudih dejanj, ki jih občutijo prav otroci. Dejstva ostajajo pretresljiva: so ljudje, ki se izživljajo s tem, da ugašajo cigaretno ogorko na telesu lastnega otroka, ga kruto in z najrazličnejšimi sredstvi pretepajo, se z batinami lotijo že nekajmesečnega dojenčka, tudi za to, ker joka, ker je pač dojenček, če udarec ne pomaga, ga vržejo v steno, vse to, do povzročanja hudih telesnih poškodb in mnogi takšni primeri se na žalost tudi v »civiliziranem« svetu končajo s smrtjo, kar dovolj in vse preveč pa je že trajna psihična ali telesna prizadetost otroka, ob čemer pa se povsem upravičeno vprašaj tudi: »V kaj lahko zraste tak otrok?«

Otroci — žrtve vojne vihre

Kakorkoli že, otroci so nedolžna, ranljiva bitja, ki jim je treba pomagati na poti v svet. Ozirajoč se v dandanašnji dan po svetu, v bližnjo in daljno preteklost, pa jim je bilo vse-skozi prihranjenega le malo. Niti vojne jim niso prizanesle, občutili so jih, posebno pa drugo svetovno vojno, v vsej njeni krutosti, mračnosti in krvavosti — in na lastni koži. Desetletja minevajo od tistih časov, ki pa skupaj z vsemi grozotami, ki so se takrat dogajale, nikakor ne bi smeli toniti v pozabo. Ostati bi morale večer opomin sedanji, pa tudi prihodnjim generacijam, saj svetovni mir vseskozi visi na nitki. Našim otrokom je danes drugače, lepše, varneje, kot pa je otroštvo marsikje drugje po svetu, ali kot so otroštvo občutili generacije naših otrok izpred nekaj desetletij. Tega, da mu ne bi mogli nuditi koščka kruha, kančka vode, ali mleka, si enostavno ne moremo predstavljati. Ni pa daleč preteklost, vojna, ki je v mračen vrtinec zajela tudi ta, drobna, nič kriva bitja in njihove usode takratnega časa niso bile nič milejše, kot usode ostalih ljudi našega naroda. Nič jim ni bilo prizaneseno zato, ker so bili otroci.

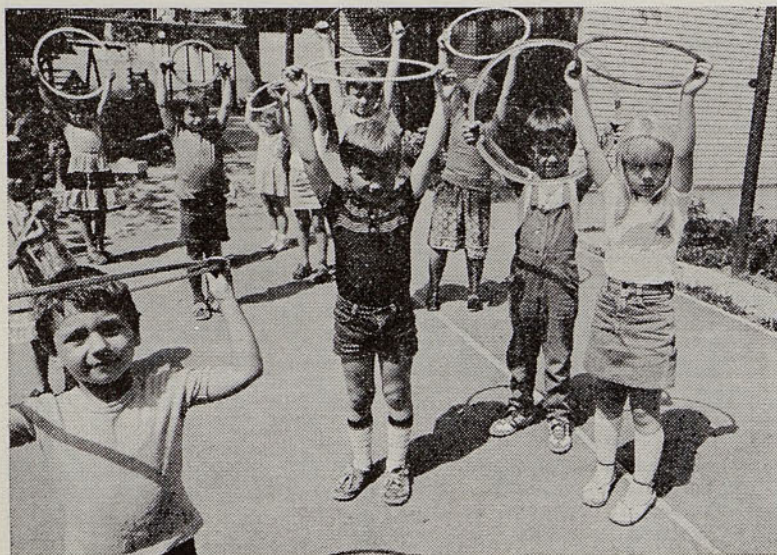
Prav tako so jih množično pobijali, jih internirali v najrazličnejša taborišča, jih stradali, mučili. Materam so jih trgali iz naročij, vodili neznanu kam in za marsikaterim se je za vedno izgubila vsaka sled.

»Nepopisno je bilo njihovo trpljenje v taboriščih. Bolečino je še povečala vest, da so umrli ostali — mati, oče, bratje, sestre. V taborišče je pripeljal zadaj zaprt avto in na kup so klicali otroke, da jih bodo peljali k staršem. Ni bilo treba dvakrat reči, še preveč se jih je nabralo na kup, kar gnetli so se, kdo bo šel in kdo ne. Tisti, ki so prišli na vrsto, da se odpeljejo, jih niso nikoli več videli, pa tudi do svojih mater niso prišli. V avto je bila napeljana izpušna cev in vsakič so se ti, upanja polni otroci, zadušili. Ko so to metodo uničevanja spregledali, je prišla na vrsto druga, še okrutnejša.

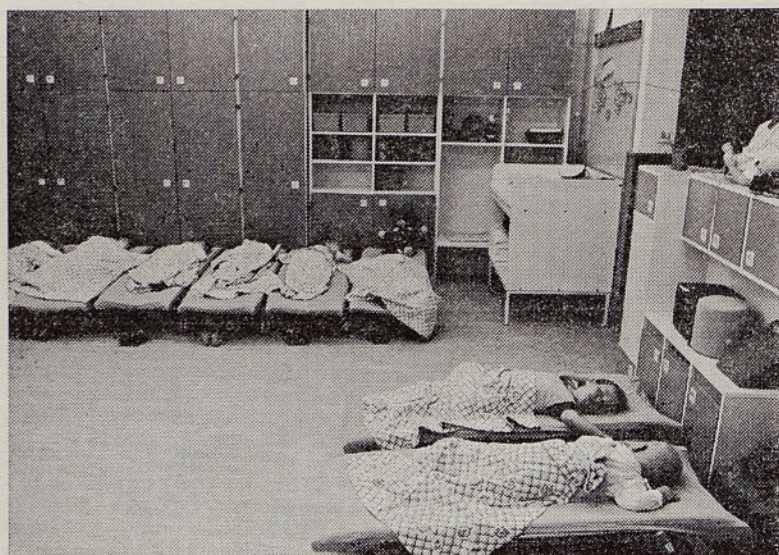
V taborišču smrti, v Jasenovcu so bili med taboriščniki tudi oddelki otrok. Množično so jih morile nalezljive bolezni, lakota. Odrasli taboriščniki so velikokrat tvegali svoje lastno življenje, da so jim pomagali in jim lajšali trpljenje. Ko je bilo taborišče prepolno, se je ponavadi prikazal SS oficir in odredil, za koliko ljudi je treba množico zmanjšati.

Tako so pobijali tudi otroke, da so naredili prostor za druge. Taboriščniki so spregledali to krvavo igro in organizirano skriti ter mu na ta način podaljšati življenje. Če ni šlo drugače, so krvniki zbirali otroke s pretvezo, da grede v Nemčijo na šolanje in v uk in tako so se pogumneje prikazali iz barak in postrojili v vrste — pa so jih prepeljali le na nasprotni breg reke in tam poklali.

Ko je neke noči prispel nov transport internirancev, je bilo spet slišati pljuskanje reke, v katero so metali trupla. Preden je bilo vsakemu od zajetih vzeto življenje, se je moral sleči in skupina taboriščnikov je bila potem zadolžena, da je kup oblačil sortirala in skladiščila. Tudi tega naslednjega jutra je bilo tako in ko so razporejali oblačila, so v kupu našli dojenčka — punčko, ki jo je mati, preden je prišla poslednja na vrsto, da jo zakoljejo, v obupu poskušala rešiti in jo je zavito skrila v kopicu.

Joj! Kako radi televadimo!
In koliko igrice se gremo!

Tudi ko spimo, varuške pazijo na nas, ob tem pa delajo igrčke in sploh kaj koristnega za nas

Taboriščnikom se je zdela kot upanje in Jasenka so ji dali ime, po taborišču, vsi so trepetali za njeno drobno življenje. Bila je ironija, ustaši so seveda zvedeli zanjo, vendar so jo porgljivo prepustili negi taboriščnikov. Lahko bi jo vrgli v zrak in nastavili bajonete, da se nasadi nanje, lahko bi ji vprico vseh odrezali glavo, kot so prenmogokrat počeli, lahko bi jo vrgli ob steno, da bi se raztreščilo njeno drobno telesce. Tolikokrat so to počeli, toliko mater je moralo gledati takšno in podobno smrt lastnih otrok, preden so v smrt omahnile same. Jasenka je bila rešena pred tem in v veselje vseh interniranih je rastle in se razvijala, vsi so se na njen račun odpovedovali, da se je zanjo našel kak pribojšek, vendar ji ni bilo dano, da bi preživela. Z naslednjo epidemijo nalezljivih bolezni je ugasnilo tudi njeno drobno življenje.

Ko je zagrebškemu naprednemu krogu uspelo, da so s skrajnimi napori pridobili dovoljenje, da iz taborišča lahko odpeljejo otroke in zanje skrbijo, so bili med njimi tudi transporti dojenčkov. Toda ti so, kljub skrbni negi, ki so jo ti ljudje z nadčloveškimi napori uspeli zagotoviti, množično umirali. Odgovora dolgo niso poznali. Analize, ki so jih potem opravili zavedni zdravniki, so pokazale, da so bili vsi ti, na stotine dojenčkov, preden so jih lahko prevzeli iz ustaških krempljev, zastrupljeni in njihove smrti so bile grozne.

V nedogled se vrstijo zgodbe, vsaka pretresljivejša od druge: kaj vse so morali prestati otroci s Kozare, ki so bili še posebej tarča domačih izdajalcev; kako boleči so spomini in kalvarija ukradenih otrok, ki so jih naložili na vlake in odpeljali v Nemčijo, kjer so se potikali po različnih taboriščih, mnogi so umrli med potjo, nagneten v vagone, brez hrane in vode, preštevili so našli smrt v tamkajšnjih taboriščih, ene je umorila žalost, druge različne bolezni, tretje spet lakota in nečloveška pretepanja in garanje. Le del jih je dočakal svobodo in vrnitev domov, čemur je sledila nova bolečina: redki so bili, ki so se lahko ponovno sestali s starši; kaj vse so morali prestati otroci, katerih starši so vstopili v narodno-osvobodilno gibanje, bili so tarča maščevanja okupatorja, potrebno jih je bilo varovati, skrivati, tudi med našimi najmlajšimi je bilo veliko ilegalčkov. Za vse te otroke so bili dnevi, v katerih so videli le kri in smrti, dnevi, za katerimi ni bilo novega jutra.

Res je, da vsega tega tisti, ki ni doživel, dostikrat ne more razumeti, da je sploh lahko kaj takega res, ker se z besedami ne da popisati. Lahko se le sprejme in spoštuje in ogromno je, če se to spoštovanje prelije v tvoje ravnanje in ljubezen do miru in otrok.

Obisk v otroškem svetu

Bil je lep sončen dan obiska v vrtcu na Logu. Ze na dvorišču te pozdravi živ-žav, igrivo valovanje, ogromno besed, živahnih otroških glavic. Takoj so pristopili, pripovedovali, vsevprek. Kača da je v bližini, so

povedali, to je pomemben dogodek. Vedno znova so uhajali k travniku in vsak je videl in povedal več, kaj vse se tam premika. »Morala je bila kobra«, so zaključili, preden se je njihov živ-žav usmeril nazaj v peskovnik in k risanju.

Obisk pri ravnateljici VVZ, tovarisici Vidi Logar. Dve leti je minilo od otvoritve novega vrtca na Logu, ravno v tednu otroka leta 1981 so se odprla njegova vrata. Bilo je kot uresničitev sanj in želja mlade vzgojiteljice, ki je nekoč, pred mnogimi leti, takole v letu 1954, prav na ta prostor vodila svojo skupino otrok iz vrtca na sprehod. Tu so se ustavili in se igrali, ona pa je razmišljala, kako čudovito bi bilo, če bi tu stal vrtec... Pa stoji in tovarisica Vida Logar danes ni več tista sanjava vzgojiteljica, danes je ravnateljica in z elanom in voljo, ki jo še danes čutiš v njenih besedah in ravnanju, je tudi sama ogromno prispevala k temu, da ta vrtec stoji, da je otroškemu varstvu in vzgojnemu delu v naši občini dana današnja vloga in pomen.

420 otrok je danes vključenih v vzgojno-varstveno organizacijo v Hrastniku. To predstavlja 5 enot, 21 oddelkov, kjer sta pomembni pridobitvi otroške jasli in razvojni oddelek.

Tu, za prijaznimi zidovi vrtcev, se iz dneva v dan trudijo našim otrokom dati kar največ, razumeti njihove želje in jim omogočiti, da jih uresničujejo, se dokazujejo in ustvarjajo. Tovaršica iz vrtca. Kolikokrat postane prvi idol, prva ljubezen in zgled prenekaterega malčka. Tu je varstvo, ljubezen, igra, vzgoja, na enem mestu. Na žalost, pa vendarle — marsikdo vsega tega doma niti ni deležen. Stiki z združenim delom in patronažno službo kažejo, da so še vedno otroci, ki so za marsikaj, pa tudi za povsem osnovno, prikrajšani, da prenekatera družina obdrži otroka doma, da bo »prihranila«, pa čeprav to pomeni, da bo otrok zaprt v stanovanju, da bo prepuščen sam sebi, ko bo kdo od staršev, ki naj ga čuva, spal po naporni nočni izmeni, ali pa bo ta otrok uro ali dve sam, zaprt s svojo nadobudnostjo v stanovanju, ker je mati odšla na delo v popoldansko izmeno, očeta pa še ni iz jutranje izmene.

Marsikatero takšno sliko in težko socialno stanje uspe razkriti in tudi reševati tesno in trajno sodelovanje vrtca s socialnim skrbstvom, zdravnico, patronažno službo, na pomoč priskoči tudi socialna služba osnovne šole. Sodelovanje z osnovno šolo se nasploh bogato razvija. Tako se tovaršice prvih razredov z obiskom in vrtcih seznanjajo s svojimi bodočimi učenci, tako vzgojiteljice obiščejo v šoli svoje bivše malčke in malokaže, kako še bolje delati, kje šolarje in izmenjava izkušenj poše poprijeti, kaj še spremeniti. Pomembno je tudi, da se je skupina strokovnih delavcev osnovne šole okrepila tudi s psihologom, pedagogom in logopedom, kar pomeni, da staršem z govornimi težavami tudi najmlajših, ni treba več na naporno pot v Ljubljano, ampak so deležni strokovne pomoči kar pri nas doma, v Hrastniku.

Letos ni bila niti ena vloga za sprejem otroka v vrtce zavrnjena, ni bilo odklonjenih otrok. Najteže je odločati o tem, da so normativi izpolnjeni, da za toliko in toliko otrok ni več prostora. Pridni so, nepokvarjeni, prisrčni ti naši otroci.

Časi se spreminjajo, v teh letih je bilo ogromno truda vloženega v osveščanje javnosti, družbenopolitičnih organov in organizacij, kajti izredno pomembno je, da imamo do časa

in sredstev, ki jih namenjamo najmlajšim, pravičen odnos. Pomembno se je zavedati, da je vlaganje v otroke dolgoročna naložba, s katero ohranjamo in razvijamo dobro, zdravo osnovo naše celotne družbe.

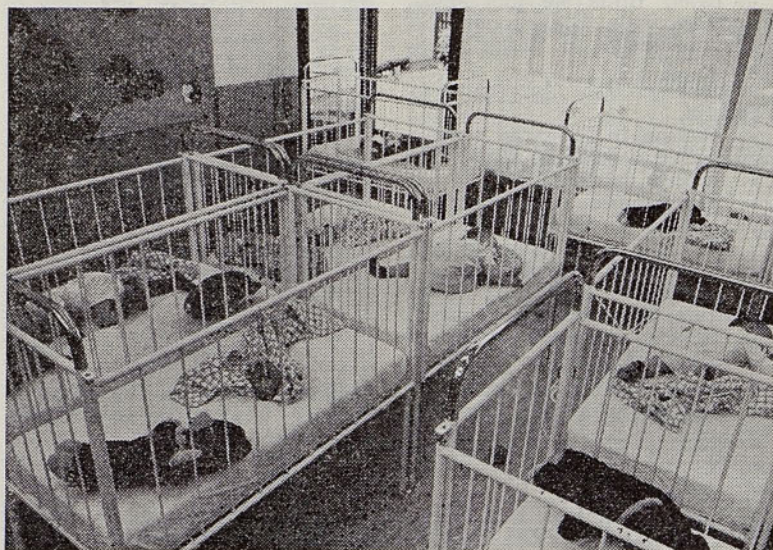
Stabilizacija je segla tudi na področje otroškega varstva in marsikaj je bilo narejenega, usklajenega. Vsako dejanje pa postopoma privede do meje, ko je racionalnost še racionalnost in (Nadaljevanje na 8. strani)

Vzgojiteljice in varuške nas rade popestvajo, čeprav nas je veliko

Imamo veliko dela. Treba je prepeljati to in ono, pa punčke na sprehod...

Ko gremo spat, so z nami medvedki, pa muce, ribice...

OB TEDNU OTROKA

(Nadaljevanje s 7. strani)

ko to ni več, ko se spremeni njen smisel, ko stopiš za korak nazaj. Nadaljevanje stabilizacije na njihovem področju sedaj namreč pomeni težnja po zviševanju normativov, povečevanje skupin otrok, večje obremenjevanje vzgojiteljev, s tem pa tudi otrok, povečevanje vzgojne obveznosti, kar lahko pripelje do tega, da vzgojitelj otroku individualno ne bo več zmožen toliko dati, da lahko to vpliva na zastavljene usmeritve pri vzgoji otrok, na njihov psiho-fizični razvoj. V razpravljanju in odločanju o teh vprašanih se bo potrebno odgovorno vprašati, kaj je še stabilizacija in kaj to ni več.

V naših vrtcih so ogromno naredili na področju, ki se mu pravi stabilizacijsko obnašanje. Tako so na primer vzgojiteljice in varuhinje z dobrim izkoristkom delovnega časa in pristoječim delom same sešile otroško posteljnino, kar pomeni 60.000 prihranjenih dinarjev, ki jih ni bilo treba odšteti. Hvaležno sprejemajo in domiselno uporabijo vsak (za tovarno) odpaden material, ki služi za razvijanje otroške ustvarjalnosti in igro (Frutek stekleničke lahko otroci s poslikanjem spremenijo v ljubke vazice in spominke). S čimboljšim izkoristkom lastnega časa naredijo tudi čimveč igral kar same tovarišice. Z zbiranjem starega papirja so bila zbrana sredstva v tolikšni višini, da je zadostovalo otrokom za en leto... In še in še bi lahko naštevati, sama pozitivna in raz-

veseljiva dejstva. Čudovito, vendar odgovorno je delati z otroki. Prečudovito pa je, če to delo opravljajo tovarišice, ki imajo svoje delo rade, ki imajo rade otroke in ki se zavedajo svoje odgovornosti ob njihovi vzgoji.

Prav lepo pa je, če se tako delo odvija v sredini, v družbi, ki taka prizadevanja razume in jih kot taka tudi podpira.

Na lovorikah v tej ustanovi nikakor ne počivajo. Delo, čisto konkretne naloge, terjajo novega elana. Enota »rudnik« je potrebna adaptacije, z razvijanjem in novogradnjo na Dolu postaja njihova enota tam polagoma preetsna.

Otroški živ-žav po novem, lepem vrtcu na Logu je potihnil, otroci so legli k opodanskemu počitku, ki pa za vzgojiteljice in varuhinje to ni, saj nenehno ustvarjajo in pripravljajo za otroke.

Teden otroka je zanje pomenil organizacijo raznih prireditev po posameznih enotah, z razstavami, kulturnimi programi. V popoldanskem času so v svoje vrste povabili tudi ostale vrstnike, ki sicer ne hodijo v vrtec, da so se skupaj pogostili z jesenskimi dobrotami. Ob zaključku tega tedna pa so praznovanje zlili v centralno prireditev vseh enot in ga združili z dnevom prosvetnih delavcev.

Lepo je, če otrok čuti, da je varen, ljubljen. Čudovito je, če se posamezna družina, okolje in družba zavedajo teh osnovnih potreb naših otrok in če je ravnanje usmerjeno tako, da se jim to tudi nudi.

Jasna

IZ OTROŠKIH UST

Vprašali smo jih:

Zakaj hodimo v vrtec?

...zato, ker ne moremo sami biti doma

...ker hodita mamica in ati delat, da zaslužijo dinarčke

...ker se lahko igramo, ker imamo lepe igrače in poslušamo pravljice in pojeemo pesmice

...da si premislimo, kaj bomo veliki

...da imamo lahko veliko prijateljev

...da nas pazijo in se z nami igrajo, da se nam kaj ne zgodi

...vrtec je hiša, ki so otroci notri

KO BOM VELIK?

...bom mamica in bom imela pet otrok

...bom še mislil kaj bom ko bom velik

...učil se bom za astronavta

...bom tovarišica v vrtcu

...ko bom velik bom šel na šiht

...bom kuharica in bom pekla tortice za rojstni dan

...bom zdravnica in ne bom dajala otrokom injekcije, pogledala bom samo grlo in poslušala kako bije srček

...bom miličnik kot očka

KDAJ SI NAJBOLJ SREČEN?

...srečen sem, kadar imam rojstni dan, da kaj dobim

...kadar grem z mamico in očkom na sprehod in se lovim in brcam žogo

...srečen sem, ko pride Dedek Mrz na obisk, malo se ga tudi bojim

...kadar se igram s prijatelji

Vsem otrokom bi bilo lahko lepo!

Letos je letovalo v Novigradu 38 otrok, kar je približno 13 odstotkov vseh otrok na dolski šoli. Od socialne službe na šoli smo dobili sicer 54 predlogov, vendar nam ni uspelo prepričati otrok ali staršev in tako je iz te kategorije odšlo na letovanje le 11 otrok. Društvo prijateljev mladine je letos prispevalo sredstva za letovanje šestih otrok, otrok mater samohranilk in upokojenec.

Če primerjamo številke iz preteklih let, letos nismo dosegli števila letovalcev. Za zdravstveno preventivo je bilo predlagano prav tako precejšnje število otrok, a so na letovanju bili le trije.

Presenetljivo je, da je v današnjem času pri nas bilo tako malo zanimanja za letovanje, saj so po drugih krajih morali prijave otrok celo odklanjati. Pa bi le morali vedeti, kako koristno je za otroka vsaj 10-dnevno bivanje na morju.

Naše društvo je letos prvič organiziralo tudi rekreacijske dneve za otroke, ki v času počitnic ostane doma. Pripravljen je bil 16-dnevni program v juliju in v avgustu.

Organizacije: Planinsko društvo Dol, Gasilsko društvo Dol, Kolesarsko društvo Hrastnik, Foto sekcija Svoboda Dol in Rokometni klub Dol so pripravile posebne programe za te dneve. Žal pa naši dolski otroci niso izkoristili teh ugodnosti.

Vsem, ki so bili pripravljene sodelovati pri rekreaciji otrok v počitnicah, se naše društvo iskreno zahvaljuje.

Ob analiziranju dela smo sklenili, da bomo to obliko dela z otroki obdržali, prav tako načine obveščanja (4 načine), za organizacijo otrok pa bo treba najti drug način.

I. Š.

Aktivnosti ob tednu otroka v Hrastniku

V okviru tedna otroka je bilo v Hrastniku organiziranih lepa vrsta prireditev, za vsakega nekaj:

- srečanje učencev 1. in 2. razreda z učenci male šole na igrišču VVO in šole,
- ure pravljič v šolski knjižnici v Hrastniku in na Dolu in v ljudski knjižnici,
- s kolesom varno v promet,
- ogled filma Ne joči Peter, za učence male šole, osnovne šole heroja Rajka in Vidka Pavliča,
- medrazredna športna tekmovanja,
- likovno in literarno ustvarjanje otrok v šolah in VVO,
- risanje na asfaltu,
- praznovanje cicibanov v VVO: potujoči vrtec, prireditev po enotah VVO, likovna ustvarjalnost otrok in vzgojiteljev,
- razširjena dejavnost VVO za otroke, ki ne obiskujejo vrta,
- razstava likovnih izdelkov v delovnih organizacijah,
- izleti na bližnje postojanke
- celomesečna akcija,
- delovne akcije za urejenost okolja, pričetek akcije zbiranja odpadnih surovin,
- zbiranje divjega kostanja v šolah in VVO za LEK Ljubljana in ostalih gozdnih sadežev za lovsko družino.

V okviru občinske zveze društev prijateljev mladine Hrastnik pa so poleg realizacije teh aktivnosti pripravili še:

- imenovanje sveta za delo s pionirji pri občinski zvezi DPM,
- podelitev priznanj in značk predsedstva zveze prijateljev mladine Slovenije,
- ustanovitev komisije za organizirano preživljanje prostega časa in letovanje otrok,
- ustanovitev kluba vodičev in sveta zveze pionirjev ob pionirskih odredih,
- pričetek akcije »DPM v vse večje krajevne skupnosti in aktiv DPM v manjše KS«,
- spodbuditev akcije Medsebojna izmenjava rabljenih otroških oblačil, obutve, igrač, športne opreme,
- obravnava analize o problematiki prehrane otrok v šolah in VVO ter o razporeditvi denarnih sredstev, zlasti pa funkcionalne pomoči materialno in socialno ogroženim otrokom,
- akcija za popularizacijo revije Otrok in družina,
- ustanovitev posebne knjižne police v ljudski knjižnici Hrastnik na temo Otrok — starši — družina.

PREKLJICO VELJAVNOSTI IZKAZNICE

Veljavnost izkaznice za izplačilo OD preklicujejo:

1. Pavlovič Franjo TOZD-1 — Grajska pot 7, Hrastnik
2. Bosnič Asmir TOZD-5 — Podkraj 70/a, Hrastnik
3. Božič Franc TOZD-1 — Šavna peč 13, Hrastnik
4. Grum Zlata TOZD-2 — Boben 22, Hrastnik
5. Ramič Suvada TOZD-2 — Log 29, Hrastnik
6. Čatič Enis TOZD-2 — Brnica 63, Dol pri Hrastniku
7. Odlazek Silva TOZD-1 — Podkraj 60, Hrastnik
8. Čosič Tadija TOZD-1 — Grajska pot 7, Hrastnik

Se med seboj dovolj dobro poznamo?

Le še četrletje nas loči od dejanske združitve delovnih organizacij Steklarne in Sijaja. Veliko je bilo o tem napisanega, še več povedanega na raznih sestankih. Iz teh razprav smo vsi skupaj spoznali, da lahko iz te združitve potegnemo določene koristi. Kljub temu, da živimo vsi v enem mestu, da delovni organizaciji že vrsto let uspešno poslovno sodelujeta, pa morda le ne bo odveč predstavitev naše DO še iz drugega zornega kota.

Posebno smo ponosni na izdelke posebnih izvedb, kot imenujemo naš program za opremljanje objektov. Lahko se pohvalimo, da ti izdelki krasijo marsikateri reprezentativni objekt, tako doma kot v tujini. Če omenimo le nekatere: hotel Bernardin, kongresni center Sava, hotelski kompleks Kupari, Notranje ministvo SZ, hotel Beograd I. in II. v Moskvi, hotel Jalta in še cela vrsta drugih.

Povpraševanje po naših izdel-

pot, se moramo zahvaliti celotnemu kolektivu. Čeprav ne vedno lahko, smo vendar, predvsem zahvaljujoč njim, vedno prilezli na »zeleno vejo«. Se so v DO delavci, ki živijo in delajo s kolektivom tudi po 25 let, ki vztrajajo kot vihariki v dobrem in slabem, da lahko danes vsi bolje in lažje delamo.

Nova organiziranost bo od nas terjala nove napore, ne bomo bežali od njih, pripravljani smo nanje in na nas vedno lahko računate. Ne bojimo se, da bi nam dela zmanjkalo — nasprotno pričakujemo še boljše rezultate, z združenimi močmi bomo močnejši in trdnjši. Majhna bojazen je le v tem, da sčasoma naše ime ne bi izginilo iz naziva firme, ne le zato, ker mnogo pomeni nam, predvsem zato, ker nas pod tem imenom poznajo kupci širom Jugoslavije in tudi v tujini.

J. U.

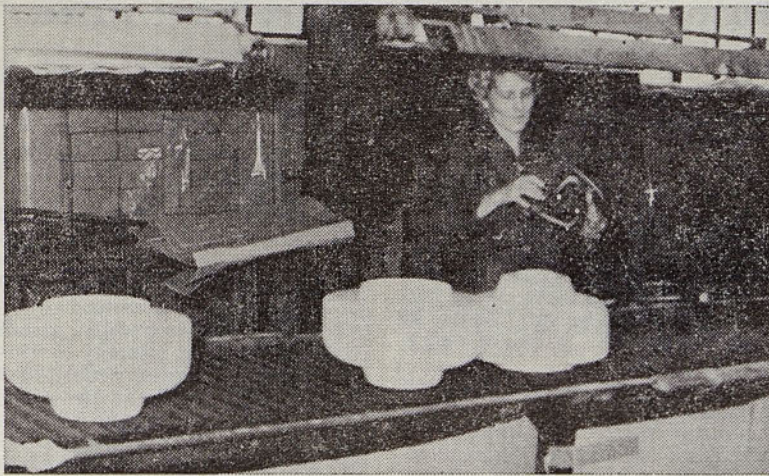
ZAKAJ BOJAZEN?

Že smo se na eni izmed sej uredniškega odbora našega glasila dogovorili, v eni od preteklih števil pa tudi zapisali, da mora združenje Steklarne in Sijaja odsevati tudi v vsebini prihodnjih števil Steklarja. V mislih smo imeli predstavitev posameznih delovnih sredin in delovnih po-

stopkov, ki so nam, bolj malo znani. Torej, bolje predstaviti in prikazati delo delavcev v Sijaju. Nadvse pa smo bili veseli, da se je naša zamisel pričela uresničevati celo prej, kot smo načrtovali. Veseli smo samoiniciative avtorja ali natančneje avtorice članka SE MED SEBOJ DOVOLJ POZNAMO, saj nam v njem nanaša vrsto podatkov, drugačnih, kot smo jih poslušali in brali v času razprav za združitve.

Pa vendar smo se zamislili ob razmišljanjih v zadnjem odstavku. In si tudi mi zastavili vprašanje, ZAKAJ. Ne želimo sicer polemizirati, še manj klicati v spomin, za delavce, zdaj že nove delovne organizacije, tistih neprijetnih trenutkov, ko je bilo prav ime nove delovne organizacije najbolj boleče vprašanje, a smo ga — tako je ob obisku v Steklarni dejal tudi predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, tovariš Marko Bulc — modro rešili. Odločanje o imenu oziroma firmi delovne organizacije je namreč pravica slehernega člana kolektiva. Tako je zapisano v Zakonu o združenem delu, enako določilo smo zapisali tudi v naše samoupravne akte. Zakaj torej bojazen, da bi ime Sijaj izginilo iz firme delovne organizacije?

Uredništvo

Steklo 7249 — za Sijaj nadvse zanimiv izdelek

Ob ustanovitvi 1952. leta in še nadaljnjih 10 let je bila to Elektrotehnična delavnica, najprej s tremi delavci in ob desetletju z nekaj 10 zaposlenimi. Prvi prototip svetilke je bil izdelan leta 1959, s površinsko zaščito kovin pa so se delavci spoprijeli že tri leta poprej. Razvoj je bil nagel, seveda nikakor brez težav, ki so bile tako značilne za mnoge DO v zgodnjih šestdesetih letih. Celotni prihodek se je v prvem desetletju povečal za več kot 200-krat. Prvi, še dokaj negotovi koraki v izvozu so bili storjeni v letu 1967. Razvoj novega, zahtevnejšega asortimana je terjal tudi tehnični in tehnološki napredek. Resnici na ljubo je treba povedati, da smo imeli do leta 1973, ko je bila dokončana nova proizvodno-skladišna hala, v naši proizvodnji še nekaj strojev, ki bi se bolje odrezali kot muzejski eksponati, kot pa v naši proizvodnji, da ne govorimo o tem, da je bila večina proizvodnje ročna. Z nabavo nove tehnologije je dotedanji obrtniški način počasi prerasel v industrijskega, z velikimi serijami, predvsem pa boljše kvaliteto, ki je bila logična posledica sprememb in modernizacije tehnoloških postopkov. Leta 1980 je DO prerasla iz enovite v DO, v katere sestavi so tri temeljne organizacije in delovna skupnost. Kot tretja temeljna organizacija se nam je v tem letu priključil Ellux, do tedaj DO, iz Ljubljane.

Kljub temu, da smo mlad kolektiv, nam že 20 let uspeva obdržati primat najboljšega in največjega proizvajalca dekorativne razsvetljave v Jugoslaviji, v konkurenci s še 20 drugimi proizvajalci. Ime naše firme je dobro poznano kupcem v skoraj vseh državah Evrope, nepoznano ni v Alžiriji in še nekaterih državah Bliznjega vzhoda.

kih in ponovna prostorska stiska nas silita v novo investicijo, ki je že dobila svoje dimenzije v investicijskem programu, ki trenutno čaka na potrditev pristojne republiške komisije.

V temeljni organizaciji Proizvodnja, ki je največja — v polletju so ustvarili 276,330.506 din celotnega prihodka, od tega 72,103.528 din prihodka v izvozu — prevladujejo ženske, saj jih je od 203 delavcev kar 126. Ravno nasprotno je v Cestnem prometu, kar je tudi razumljivo. Podobno razmerje kot v TOZD Proizvodnja je tudi v Elluxu in DSSS.

Fizični obseg proizvodnje smo v prvem polletju povečali za 4%. Za vsak ustvarjeni dinar dohodka v istem obdobju smo vložili 2,12 dinarja in skupno izdelali 86.894 različnih svetil, ter za to v povprečju prejeli 12.702 din osebnega dohodka na delavca. V eni uri delavec TOZD Proizvodnja povprečno izdelava 0,45 gotovega izdelka.

Našega šoferja lahko srečate v katerem koli kraju Jugoslavije. Njihovo delo ni lahko, včasih so od doma tudi po več dni, zato ni ni čudno, da so v preteklem letu prevozili 1,214.238 km ali povprečno mesečno 101.187 km. V letošnjem polletju so ustvarili 13,376.329 din celotnega prihodka.

Vas zanima, kateri proizvod našega asortimana je bil doslej najuspešnejši? Na domačem trgu je bil to sigurno L 271 s steklom 6544, v izvozu pa vsekakor L 263 s steklom 6212, ki je po več kot petih letih proizvodnje še vedno najzanimivejši izvozni artikel za SZ. Trenutno je največje povpraševanje po P 5105, na katerega se montira steklo 7248 in P 5106 s steklom 7249, ki ga, žal, redkokdaj dobimo v zadostnih količinah.

Da smo se uspešno postavili v bran vsem zaprekam, ki so nam v 30-letih poslovanja prekrizale

Oktober - mesec požarne varnosti

Naša samoupravna socialistična družbena ureditev se razvija v smeri vse večjega zanimanja za obrambo in zaščito ter varnost naše države v celoti. Zaradi tega se kaže vse tesnejše povezovanje splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite ter vzporedno s tem požarne varnosti kot zelo pomembnega subjekta v sistemu družbene samozaščite.

V skupnem obrambnem mehanizmu je požarna varnost v delovnih organizacijah kot sestavni del splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki skrbi za varnost ljudi in materialnih dobrin od požara, eksplozije, poplav in drugih nesreč.

Izhajajoč iz tega so tudi letos Gasilska zveza Slovenije, republiški inšpektorat za požarno varnost in Zavarovalna skupnost Triglav razpisale množično akcijo gasilskih organizacij »100.000 preventivnih pregledov«, ki se je začela 1. februarja 1983 konča pa se 31. marca 1984. Akcijo vodi Gasilska zveza Slovenije, v njej pa sodeluje tudi naše industrijsko gasilsko društvo.

Mesec oktober smo preimenovali v mesec požarne varnosti. Posebno sedaj, se pravi v tem mesecu je naša naloga, da spodbudimo vsakega posameznika, društvo, družbeno politično organizacijo, krajevno skupnost in hišni svet, da se vključujejo v množično akcijo z geslom: »Stotisoč preventivnih pregledov« in »Varstvo pred požarom — naša vsakdanja skrb«.

Gasilska zveza Slovenije je izdelala program in sodeluje pri popularizaciji akcij tako, da zagotavlja prispevke za javna občila, radio in televizijo. Za jutranje radijske oddaje pripravlja kratka požarnovarnostna navodila, v sodelovanju z občinskimi

gasilskimi zvezami, izdeluje pregled opravljenih nalog vseh gasilskih organizacij, pripravlja vsebino za sektorske posvete s predstavniki občinskih gasilskih zvez ter z zavodom za šolstvo pripravlja pogovor o programu izobraževanja učencev na stopnji razrednega programa s področja požarnovarnostne vzgoje.

Občinske gasilske zveze z občinskimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi za varstvo pred požarom formirajo odbore za mesec požarne varnosti v katerih sodelujejo poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij ter samoupravnih organov tudi predstavniki kmetijstva, gozdarstva ter vseh delovnih organizacij. Občinska gasilska zveza občine Hrastnik je formirala operativni štab, ki je izdelal program dela za vse krajevne skupnosti in gasilska društva.

Gasilska društva so nosilci nalog in sicer vsako društvo na svojem področju. V industriji so to industrijska društva, v krajevnih skupnostih pa prostovoljna gasilska društva. Gasilsko društvo Steklarne organizira sektorsko vajo v naši delovni organizaciji, pri kateri sodelujejo še društva iz Tovarne kemičnih izdelkov, »Matice« in Rudnika.

Prostovoljna gasilska društva pa so v pripravljenosti in se v akcijo vključijo po potrebi. Tako približno bodo potekale vaje v vseh delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih z razliko, da bodo v krajevnih skupnostih nosilci akcij prostovoljna gasilska društva, industrijska pa so v pripravljenosti.

V tem mesecu se nadaljuje akcija »stotisoč preventivnih pregledov«, ki mora potekati v vseh krajevnih skupnostih in vseh delovnih organizacijah. E. S.

KROMPIR - TAKO ALI DRUGAČE

Medobčinski inšpektorat občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje je dosedaj vsakoletno prakso sindikalnih organizacij v zvezi s prodajo krompirja, vrtnin in sadja za ozimnico, ocenil kot nezakonito in sicer v smislu zakona o blagovnem prometu. Osnovne organizacije sindikata namreč niso registrirane za opravljanje blagovnega prometa, niti ne smejo odkupovati kmetijske pridelke od kmetijskih organizacij in kmetov, v kolikor nimajo sklenjenih pogodb, ki veljajo za združevanje kmetov.

Kot obrazložitev se navaja tudi neloyalna konkurenca do trgovskih organizacij, ker v takem primeru ni plačevanja prispevkov za pospeševanje kmetijstva občini, kjer so bili pridelki pridelani in zaradi nižjih odvisnih stroškov. Tržna inšpekcija pa se je odločila v vseh sredinah opravljati kontrolne preglede in zoper kršilce ustrezno ukrepati.

Vse lepo in prav, dosledno in v skladu s črko zakona. Kot kaže, je tako zastavljena akcija povezana z mnenjem zveznega sekretarja za finance, ki pravi, da osnovne organizacije sindikata ne smejo prodajati blago svojim članom. Ne sme se namreč sklepati pogodb s prodajnimi organizacijami o nakupu blaga za potrebe članov sindikalne organizacije.

Zanimivo je, da je bil dopis z opozorilom v tem smislu z inšpekcijskih strokovnih služb odpremljen v začetku meseca septembra 1983, torej po času, ko je v sindikatih ta »protizakonita akcija nabave ozimnice za delavce« že več ali manj stekla, ko torej časa za ukrepanje in prilagajanje predpisov, na katere se je opozorilo, že skorajda ni bilo več.

Ob vsem tem se preprostemu človeku zastavlja nekaj temeljnih vprašanj. Med prvimi prav gotovo tudi to, zakaj je inšpekcijskim službam, pa, če že hočete, tudi zveznemu sekretarju za finance, to prišlo v besedišče in program dela šele povsem uradno v letošnjem letu oziroma da smo natančnejši: prav v obdobju vse bolj zaostrenih ekonomskih razmer, s tem pa tudi okrnjenega socialnega položaja in varnosti marsikatero družine. Pa ob tem ne bo zlagano, če trdimo, da je bila sindikalna prodaja v preteklih, cvetočih letih, celo bolj obsežna in pestra in se ni omejevala samo na krompir, jabolka in mogoče Eta pakete.

Takole počez tista »neloyalna konkurenca« do trgovskih organizacij čisto konkretno predstavlja tudi 4 din pri kilogramu krompirja, kar pa se v posameznih družinskih proračunih še kako pozna in če si spet spodobim misli preprosto razmišljajočega človeka, se ta najbrž lahko upravičeno sprašuje, ali ta razlika predstavlja res samo neplačevanje nekega prispevka, ali ni to bolj povezano z željo po zaslužku. Vse preslabe so naše izkušnje. Za dosti cen posameznim izdelkom danes ne tičijo samo spe-

cifični in težki gospodarski pogoji, temveč tudi nedelo, slaba organizacija in seveda težnje po lahko in enostavno ustvarjenem dohodku.

Če smo objektivni, je podana obrazložitev tako zveznega sekretarja za finance, kot medobčinskih služb, seveda na realni, zakonski osnovi in črko zakona je še kako treba spoštovati.

Ne zdi pa se prav, da se je z uredničenjem te črke zakona čakalo do današnjih dni, ko je situacija sorazmerno težka, ko so delavci pri marsikateri stvari že in še bodo zategnili pasove, ko so marsikateri ukrep bili pripravljeni razumeti in tudi sprejeti. Danes, ko nam teče voda v grlo, smo privlekli na dan stvari, kot je sindikalna prodaja. Pa ob vsem tem vse prevečkrat pozablja pometati pred lastnim pragom, ali pa tudi pred katerim, dosti večjim, dosti bolj nepometnim, kot pa je sindikalni.

Le-temu se vedno znova nalaga skrb za delavca, za njegovo socialno varnost. Poleg številnih besed, programov in resolucij večina delavcev pričakuje v tem času tudi povsem konkretne korake in ne bomo zgrešili ob trditvi, da je za marsikaterega, preprostega delavca, tistega in neposredne proizvodnje »sindikata« še vedno organizator za nabavo ozimnice in če še to ne bo preskrbel delavecem, kaj bo potem sploh delal... Sliši se smešno, pa vendarle takole v svojem bistvu razmišlja marsikdo, ali pa večina iz naše sredine.

Tisto razliko v ceni med sindikalno in trgovsko prodajo je danes težko sprejeti kot preprosto dejstvo, spet zato, ker živimo prav v današnjem času, ko se pričakuje, da je čisto normalno, da je vse drago, da se cene dvigajo kar čez noč ipd.

Se vedno smo različni med seboj: so ljudje, ki današnje draginje niti ne občutijo posebno, jadicujejo pa takole iz navade, potem so tisti, ki se jim dozdeva oziroma tudi že občutijo, da nekoliko težje živijo, da se denarica hitreje prazni in na koncu te pisane družine so tisti, ki že čisto konkretno in težko živijo in se ob vsakem porastu življenjskih stroškov znajdejo pred novimi vprašanji in vse bolj omejenimi možnostmi, tudi za nabavo najnujnejšega. Verjetno ne bo zlagano ugotovitev, da danes takšni ljudje najemajo kredite, pa za čisto druge stvari, kot smo se zakreditirali včasih. Danes jim je potreben kredit za nabavo kurjave, ki jo z visokimi obroki uspejo izplačati komaj do naslednje zime, ko se vse skupaj ponovi, pa za opremo otrok za novo šolsko leto in še marsikaj drugega, vsekakor pa najnujnejšega.

Ob vsem tem pa sindikalna prodaja ne more biti le zapisana črka zakona in tehtno izbrana obrazložitev. Ob vsem tem nikakor in z vidika marsikaterega od nas ni vseeno, ali bo krompir po 15, po 19 ali 20 din.

JKR

Ob tednu boja proti kajenju

Cigarete nikar!

Skoraj štiri stoletja je minilo, odkar je tobak prišel v Evropo. Od tedaj pa do danes je kajenje zadobilo prave razsežnosti, katerih znanstvene raziskave dokazujejo posledice — pljučnega raka. Kljub temu kajenje še naprej ostaja eden od osrednjih sovražnikov človeštva. Letošnji »Teden boja proti kajenju« naj bi pripomogel k osveščanju ljudi. V ta namen je Rdeči križ Slovenije izdal izredno številko Biltena, iz katerega smo izbrali naslednje vrstice.

KADILCI POSLUŠAJTE!

Ni treba, da čakate 20 let, da vam bodo cigarete škodovala, potrebne so le 3 sekunde.

Koliko časa je torej potrebno, da cigarete začnejo delovati? Komaj po 3 sekundah povzroče hitrejše bitje srca, povečajo krvni tlak, zamenjajo kisik v krvi z ogljikovim monoksidom in sprostitjo rakotvorne snovi, ki se razširijo po vsem telesu. Vse to se dogaja po vsaki pokajeni cigareti.

Mislite, da je kajenje škodljivo le za starejše ljudi?

Motnje povzroča kumulativni učinek kajenja, vsaka dodatna cigareta se pridruži vsem cigaretam, ki ste jih kdaj pokadili. Ni važno število let, ki ste jih preživeli, ampak število cigaret, ki ste jih pokadili. Tako kakor se šteje cigarete, štejejte tudi škodo. Kolikor mlajši začnete kaditi, toliko večja je nevarnost. Na primer, če začnete kaditi v 15. letu starosti in pokadite približno zavitek na dan, boste do 30. leta pokadili 109.000 cigaret. To je 36.500 cigaret več, kot če bi začeli kaditi v 20. letu starosti.

Toda pogledjmo na svetlejšo stran: kolikor mlajši ste, lažje prenehate kaditi.

Kajenje je podobno drugim navadam, čim dalj časa jo imate, težje jo opustite. Pri mladih kadilcih navada ni tako močna in jo je lažje opustiti. Toda ljudje, ki začnejo kaditi v mladosti in to nadaljujejo, so v nevarnosti, da postanejo hudi kadilci: čim več kadite, težje je prenehati.

Če hočete opustiti kajenje, je najboljši čas za to prav zdaj.

Kaj se zgodi, kadar prenehate kaditi?

Ali ne pomislite vedno: »Le zakaj, škoda je že narejena?« V resnici pa se vaše telo začne popravljati. Če prenehate kaditi in pri tem vzdržite, je največkrat tako, kot da ne bi nikdar kadili.

Lažje plavate, kolesarite, igrate košarko, plešete. Hrana vam bolj prija. Vsaka stvar lepše diši — hrana, rože... Imeli boste več denarja in ne samo to, kar prihranite na cigaretah.

Opustite kajenje — toda kako?

Večina kadilcev čuti škodljivost tobaka v glavobolu, v motnjah spanja, v jutranjem kašlju, v slabem teku, v manjši teži telesa, v težavah v želodcu in srcu ali pri hoji, v popuščenju telesnih in duševnih zmogljivosti, v težkem dihanju pri obremenitvah in v naraščajoči živčnosti. Kadilci le še s slabo vestjo in bi se radi rešili cigaret. In če tudi bi za svoje zdravje storili karkoli dodatnega, škodljivega delovanja

cigaret ne bodo mogli nikdar izravnati.

Bi tudi vi radi opustili kajenje?

Ali sodite k 50 odstotkom kadilcev, ki priložnostno izrečejo željo, da bi prenehali kaditi, ki pa tega ne vzamejo preveč resno? Ali se prištevate k tistim 10 odstotkom kadilcev, ki so zaradi telesnih težav poskušali in resno želijo, da bi kajenje opustili? Ali bi hoteli na zdravnikovo priporočilo postati nekadilec zaradi zboljenja srca in motenj v krvnem obtoku, zaradi prevelikega ali premajhnega krvnega tlaka, zastran čira na želodcu ali dvanajstniku, zavoljo bronhialne astme ali kroničnega bronhitisa? Mladi kadilci pod 20. letom starosti in vsi, ki že na lastnem telesu čutijo, da jim tobak škoduje, naj bi prenehali kaditi. Predvsem naj bi noseče ženske vedele, da že po pol do ene minute po inhaliranem dimu ene same cigarete začne otrokovo srce v materinem telesu hitreje biti za 5 do 10 udarcev na minuto, da nikotin okvarja organizem že pred rojstvom. Tudi otrokova teža ob rojstvu je pri materah, ki kadijo — to je dokazano — manjša kakor pri tistih, ki ne kade. Nikotin preide tudi v materino mleko in tako zavira otrokov razvoj.

Od tobaka je zasvojen tisti kadilec, ki škodljivost tobaka ugotovi na lastnem telesu, pa nima toliko moči, da bi kajenje povsem opustil. Če po kritičnem predvarju še ne morete ugotoviti nobenih težav, bi priporočili, da vsaj dvakrat na leto za najmanj štiri do šest tednov povsem opustite kajenje. Če to zmorete brez težav, ste dokazali, da še niste zasvojeni od tobaka. Če pa to težko izvedete, morate vedeti, da boste čez pol leta še težje opustili kajenje tudi le za štiri tedne. V tem primeru morate storiti vse, da postanete nekadilec in ne smete dopustiti, da bi vas lažni prijatelji zavedli v kajenje »ene same cigarete«.

(Nadaljevanje s 3. strani)

manjkanjem politične in delovne volje za doseganje ciljev na področju stanovanjskega gospodarstva.

V sedanjih gospodarskih razmerah postaja neurejenost stanovanjskega področja socialno vse bolj občutljivo vprašanje. Nenazadnje to dokazuje tudi število stanovanjskih sporov, neplačevanje stanarin, etažnih prispevkov in drugih obveznosti, vezanih na stanovanje, kar je svojstvena oblika protesta delavcev zaradi sedanjih razmer.

»Po gradivu ZSS«

Novo v knjižnici Hrastnik

M. M. Kaye:
PALAČA VETROV

Palača vetrov je resnično velik ter obsežen vojno-zgodovinski roman, ki ga po obsegu, pa tudi kvaliteti, lahko primerjamo z romanom »V vrtincu« Margaret Mitchell in pa s Tolstojevim delom »Vojna in mir«, saj je tudi to delo prava epopeja o vojni kot tragični usodi človeka.

Dogajanje v romanu je postavljeno v Indijo, in sicer v čas sepojskega upora (1837) ter v drugo afganistansko vojno (1878—1880). V delu beremo o sovraštvu ter neizprosnih bojih in krvavih obračunih, o strahu in pogumu, o strahopetnosti ter kilavosti človeka, pa o njegovi pokvarjenosti ter sli po oblasti, na drugi strani pa o nesebičnem žrtvovanju, preziranju smrti, brezmejnem tovarištvu in ljubezni. In prav ljubezen ima med tem krvavim plesom oziroma vojnim besnilom poudarjeno mesto. Antagonizem med Vzhodom in Zahodom prihaja v tem romanu do jasnosti. Roman »Palača vetrov« je eno najboljših del indijsko-angleške pisateljice M. M. Kaye, ki se je rodila v Indiji, ob samem podgorju Himalaje. Njena družina sodi med tiste naseljence, ki so tam prebivali že po več generacij. Večino svojega življenja je M. M. Kaye preživela v Indiji, nato pa s svojim možem, angleškim vojakom, v Kašmiru. Zdaj živi v Južni Angliji.

V začetku se je uveljavila z detektivskimi zgodbami, ki pa so bile samo »vaja« za njene zgodovinske romane.

Med najbolj znane sodi roman »Pod daljnimi šotori«, večina prevodov pa je povzela naslov »Palača vetrov«, roman, ki ga je zgodovina označila kot novo epopejo.

To delo pa ni zgolj vojni roman, ampak je, kot rečeno, v prvi vrsti ljubezenska pripoved. V središču dogajanja je avtorica postavila mladega Angleža Antona Hilarya ter indijsko princezo Anjuli. Hilary je preživel svoja otroška leta kot Hindu ob vznožju mogočnih himalajskih gora, vendar se ne more docela zakoreniniti, pa tudi domačini ga ne sprejmejo za svojega, prav tako ne tudi domača dežela Anglija. Tej razdvojenosti pa se pridruži še velika ljubezen do lepe princeze Anjuli, ki pa tudi nima med svojim ljudstvom in ljubljanim možem. Tako se kot »V vrtincu« ali »Vojni in miru« tudi v »Palači vetrov« prepleta ljubezen sredi vojne vihere, ljubezen, ki dobiva zato ali prav zato še toliko večjo veljavo. Roman je fabulativno izredno dobro zasnovan, pisan sila privlačno in umetniško prepričljivo, tako da se je težko odtrgati od njega. Poleg tega pa nas vodi v širjave in daljave za nas skrivnostnega indijskega sveta.

Utta Danella:
STELLA TERMOGEN

ali »Leta preskušnje«
Sodobna nemška pisateljica Utta Danella si je med evropskimi bralci pridobila veliko priljubljenost, še zlasti z romanom »Stella Termogen«.

Dogajanje v tem obsežnem tekstu je postavljeno deloma med

plantažne delavce v daljni Malaji, deloma pa v cesarski Berlin, kamor se mlada Stella Termogen vrača. Toda zdaj so se tu razmere spremenile, kajti nacisti so prevzeli oblast in zato junakinja išče zatočišča in miru na otoku Sylta, kamor toliko ne butajo valovi vzpenjajočega se nacizma. Ob Stelli Termogen nastopajo resnične osebe iz cesarske in nacistične Nemčije, pa tudi iz Malaje. Pred nami se razkriva skoraj 40-letno obdobje burne evropske zgodovine. Skozi ves ta vrtnec dramatičnih zgodovinskih dogodkov pa se kar nizajo ljubezenska doživetja Stelle Termogen, očarljive, romantične ter nežne lepoticke, ki naposled le najde svoj pristan, svojo srečo v ljubezni.

David Longman:
NEGA SOBNIH RASTLIN

Ob tako imenovanih kuharicah so najrazličnejši priročniki za gojenje in nego okrasnih rastlin v zadnjih letih na našem knjižnem trgu gotovo najbolj množično zastopane tovrstne knjige. Poleg številnih prevodov in priručnikov se je sčasoma uveljavilo tudi nekaj domačih avtorjev, ki zagovarjajo in priporočajo lastne izkušnje. Ob delitvi na izvor oziroma avtorstvo pa lahko te priročnike, vsaj po osnovnih potezah, razdelimo še v dve skupini: tako imenovani leksikoni in enciklopedije sobnih, vrtnih in drugih okrasnih rastlin z obilico ilustracij, ki predvsem naštevajo in opisujejo, medtem ko dajejo prvi priročniki prednost praktičnim nasvetom, kako s posameznimi rastlinami ravnati, da bodo v lastnikovo zadovoljstvo kar najlepše uspevale.

Tukajšnji priročnik sodi v drugo skupino in brez dvoma tudi med najboljše, se pravi praktično najbolj uporabne knjige te vrste, kar se jih je doslej pojavilo pri nas. Delo je seveda zelo bogato ilustrirano, vendar ilustracije nikakor niso predvsem same sebi namen. Ob barvnih fotografijah, ki imajo bolj ali manj informativno funkcijo, so namreč nanizane veliko številnejše in natančnejše črno-bele in barvne risbe, oziroma skice, ki bodo pazljivemu bralcu ali prelistovalcu zares nazorno pokazale tisto najbolj bistveno, kar si mora zapomniti. V priročniku je na tak, dobro preizkušen način predstavljenih 86 najbolj priljubljenih sobnih rastlin in njihovih varietet: zbrana so vsa potrebna navodila za njihovo negovanje in razmnoževanje, še posebej dragocena pa so najrazličnejša opozorila (ki v sorodnih knjigah največkrat manjkajo) glede posebnosti nekaterih rastlin, morebitnih boleznih, zajedalcih itn., od česar je največkrat odločilno odvisen uspeh pri gojenju teh naših krhkih in občutljivih spremeljevalk.

Heinz G. Konsalik:
CAROBNI CVET NAMIBIJE

Razveseljivo je dejstvo, da smo tudi na Slovenskem dobili prevod zdaj že zelo znanega Konsalikovega romana »Carobni cvet Namibije«. O tej deželi na črni celini vemo le malo, oziroma samo to, da se že desetletja bojuje za svojo svobodo (SWAPO) proti

južnoafriškimi rasistom in da je to silno lepa, pa bodi bogata dežela na jugu Afrike. Konsalik je to svojo zgodbo »postavil« na tla Namibije. Mlad zdravnik Richard Oppermann hoče človeštvu pomagati, zato se napoti med črnce v Namibijo. V mestecu Outjo ustanovi zdravstveno postajo ter napravi vse, da bi izkoreninil povzročitelja nevarnega očesnega obolenja, ki povzroča slepoto med domačimi prebivalci. Pri tem delu mu pomaga domačinka Nuba. Magdalena Olutoni, hčerka belke in poglavarja plemena Ovambo, ki je obenem eden od pomembnih voditeljev gibanja SWAPO. Nuba je tudi nenavadno lepa ter ni čudno, če med njo in zdravnikom zacveti silna ljubezen. Toda na tleh Namibije je taka ljubezen prepovedana, kajti tu vladajo neusmiljeni rasistični zakoni. Za belca, veletrgovca Juliusa Prusiusa, ki je strasten rasist, je Nuba čisto navadna »culukafrska« vlačuga, in zato jo je treba odstraniti. Razumljivo, da belci, ki gospodarijo s takimi nazori, naravnost izzivajo oboroženo akcijo gverile v okviru SWAPO, ki jim vliva v kosti strah in trepet. Tudi Nuba ne zdrži več in nekega dne odide k očetu. Za njo pa se poda tudi obupani doktor, ki doživlja v tej afriški divjini pravi dramatični vrhunec svojega življenja.

Poleg te dramatične ljubezenske zgodbe krasijo roman še čudoviti opisi nedotaknjene afriške divjine, živali in rastlinstva, pa tudi ljudje so nekaj posebnega, tako belci kot črnci, vsak s svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi.

Joan in Clay Blair:
ZBOGOM REKA KWAI

Pred nami je nenavadna knjiga. Napisal jo je ameriški avtor Clay Blair skupaj s svojo soprogo. Blair je bil med drugo vojno podmorničar. Kasneje je študiral, delal kot časnikar in se končno popolnoma posvetil pisateljevanju. Napisal je več knjig z vojno tematiko. Nedvomno so mu pomagale velike izkušnje, lastna doživetja in živa zavzetost pri zbiranju dokumentarnega gradiva.

Knjiga »Zbogom, reka Kwai« je nenavadna po vsebini. Ne opisuje namreč vojskovanja, temveč usodo zavezniških ujetnikov v težkih okoliščinah japonskih osvajalcev sveta. Avtorja sta jo napisala na osnovi izjav in zapisov udeležencev.

Japonci so med osvajanjem jugozahodne Azije imeli dosti britanskih in avstralskih vojakov. V strašnih razmerah so morali ti ljudje graditi proge in ceste. Brez hrane in zdravil, pretepeni in mučeni so umirali in prenašali strahotne muke.

Potem pa so se Japonci leta 1944 odločili, da bodo nekaj nad dva tisoč vojnih ujetnikov prepeljali na Japonsko. Ujetniki — bili so Avstralcji in Britanci naj bi delali v japonski industriji, seveda predvsem v vojne namene, mnoge pa so mislili tudi poslati na suženjsko delo pod zemljo, v rudnike. Po načelih starega japonskega samurajskega kodeksa ujetnik ni več človek. In tako so s zavezniškimi ujetniki ravnali slabše kot s poslednjo živaljo...

Ujetnike so Japonci strpali v dve stari ladji, s katerimi so ujetniki odpluli na dolgotrajno in nevarno pot. Avtorja zelo stvarno in na osnovi resničnih izpove-

di in opisov pripovedujeta o strahotnem potovanju. In prava drama se začne, ko zavezniški obe ladji potopijo, saj ne vedo, kdo so neprosto voljni potniki.

Zgodba o usodi ujetnikov, ki se borijo v vodi za življenje, je srhljiva. Obtožuje po eni strani vojno nasploh, po drugi pa krutost japonskega militarističnega sistema, ki je v Aziji korakal vstric z nacizmom v Evropi.

VSE O ROČNIH DELIH

Ročna dela postajajo v današnjem času vse bolj cenjena. Ne samo, da prinašajo osebnostno zadovoljstvo, ampak postaja domače delo tudi cenejše, da o okusnosti izdelkov ne govorimo. Zato pa je priročnik VSE O ROČNIH DELIH knjiga velikega formata, ki bo prišla kot nalašč, saj nas seznanja s pletenjem, kvačkanjem, vezenjem, krojenjem in šivanjem, tkanjem in vozlanjem, z makramejem ter nam prikaže najlepše vzorce za pletenje in kvačkanje. Poleg tega vsebuje obširen leksikon ročnih del z več kot 800 gesli in 600 barvnimi fotografijami ter risbami.

Že od davnine se je ročno delo razvijalo vzporedno s človekom. Prva ročna dela iz listja in drevesnih vej izhajajo iz poznega terciara in kvartara, medtem ko se kožna oblačila pojavljajo prvič v tretji predledeni dobi, torej še pred nastankom človeka.

Ko je torej človek spoznal rastlinska in živalska vlakna, je izdelal niti in iz njih so nastale tudi prve tkanine. V bronasti dobi se lanu in lanenim izdelkom pridruži egiptovski bombaž ter kitajska svila. V Evropi se kmalu pojavi »moda« oblačenja a tudi drugod po svetu ni nič drugače. V Egiptu se pojavijo statve in tudi svilo že barvajo z rastlinskimi barvami. V železni dobi se pojavijo tkane preproge, tapiserije in vezene, značilna ročna dela, medtem ko v starem veku bombaž izpodriva vlakna živalskega porekla. Babilonci prvi oblečejo hlače. Ob koncu starega veka imajo monopol nad trgovino s svilo Sirci, Perzijci ter Egipčani. Tudi velika Kitajska skrivnost pridobivanja svile je odkrita tedaj, ko dva rimska meniha pretihotapita jajčeca sviloprejk v Rim in tako se pojavi brokat, znak višjega sloja ljudi. V novem veku se ročno delo pojavi v delavskih in kmečkih družinah, saj si delavke in kmetice služijo kruh s klekljanjem in vezenjem. Razvije se prava trgovina.

Dolga tisočletja je bilo ročno delo izključno ženska domena, vendar se z osamosvojitvijo ženske tudi ta premika in se za ročno delo odloča vse več moških. Zato ni nič nenavadno, če tudi moški prime za pletenje in kvačkanje.

Knjiga VSE O ROČNIH DELIH je razdeljena na poglavja: Pribor in pripomočki, Blagovnanstvo, Vzdrževanje, Pletenje, Kvačkanje, Vezenje, Krojenje in šivanje, Tkanje, Vozlanje, Makrame, Leksikon ročnih del.

Knjiga vsebuje tudi bogate barvne priloge z modeli in najlepšimi vzorci za pletenje in kvačkanje. S sedanjimi opisanimi tehnikami ročnih del je knjiga zaključena celota in tako nad vse uporaben priročnik za vse večšine ročnih del.

Marija Vučetić

Šport in rekreacija - iz meseca v mesec

Športna pota so nemalokrat čudna in negotova. Danes čaščen in slaven je jutri lahko toneš v pozabo, daleč od slave in popularnosti. Zaman so odpovedovanja, naporni treningi, mladostna leta. Se bolj žalostno pa je to, da si največkrat športnik sam niti ne zna razlagati vsega kar se okrog njega dogaja. Nekaj podobnega se je pripetilo tudi kolesarju Borutu Piršu. Kot izredno nadarjenega so zelo hitro opazili »Rogovi« strokovnjaki in ga kaj hitro zvalili v svoje vrste. No ljubezni je bilo po treh letih konec. Od obljud je bilo narejenega zelo malo. V Rogovi ekipi je bil in ostal tujec. Danes je spet doma, v matičnem klubu. Od Roga čaka le — izpisnico.

Peter Kauzar in tovariši niso uspeli osvojiti še tretji »Memorial Branka Drovenika — Fune« v trajno last. Po dveh, ki že krasijo njihove prepolne vitrine, so bili na najboljši poti, da z ekipno zmago na prenovljeni »Tacenski progi« še enkrat dokažejo, da sodijo med naše najboljše kajakaške kolektive in osvojijo še tretjo lovoriko. V preteklih dveh letih so bili namreč Hrastničani v izredno hudih konkurencah dvakrat zapored uspešni tako, da bi jim za tretjo lovoriko zadostoval »tacenski uspeh«. Žal so bili tokrat močnejši od njih predstavnik Rašice, ki so zbrali 62 točk, člani KKK Ljubljana so bili s 54 točkami drugi naši pa so s 47 pristali na 3. mestu.

Odbor za razvojno in druge naloge ter svobodno menjavo dela pri občinski Telesnokulturni skupnosti, je na svoji zadnji seji med drugim obravnaval predlog stabilizacijskih ukrepov na področju telesne kulture, ki ga je pripravila osrednja republiška Telesnokulturna skupnost. Člani so z zadovoljstvom ugotovili, da vse navedene predloge v Hrastniku že dalj časa izvajamo in da bi lahko hrastniški model uporabili tudi za Slovenijo.

Vseeno pa so se dogovorili predlagati delegatom občinske TKS, da med sveznjem ukrepov podpro tudi predlog, ki obvezuje društva in klube obveznega pobiranja vstopnine in članarine.

Republiška področna liga — je tekmovalni razred v katerem nastopajo mladi rokometiši Dola in nogometiši Hrastnika. Nekoliko več uspeha imajo rokometiši, ki so v skupini — Jug doslej odigrali tri kola. V prvem so v gosteh igrali neodločeno z vrstniki Krmelja 17:17, nato so doma nepričakovano odpravili trboveljskega Rudarja z 23:21 potem, ko so Trboveljčani že vodili z 18:11. V tretjem so doživeli visok in neugoden poraz proti ekipi Zagorje-Izlake. Nogometiši so v prvem in drugem kolu igrali neodločeno. Doma s celjskim Kladivarjem 0:0 in v gosteh s Šmartnim 2:2. Tretje kolo je bilo tudi zanje usodno. Na do-

mačem igrišču so gladko, z 0:3, izgubili proti Svobodi iz Kisovca. Poraženi pa so bili tudi v četrtem kolu ko so v Senovem izgubili z domačim Rudarjem 1:2.

Tradicionalni otvoritveni namiznoteniški turnir sezone »Pokal Industrogradnje« v Zagrebu sta dobila Branka Batinič med dekleti in dejan Kukin med fanti. Slovensko zastopstvo je zadovoljivo opravilo svoj prvi nastop. Več uspeha pa so imela dekleta, saj so kar štiri pristala med osmerico najboljših. Tatjana Krsnik je bila četrta, Vesna Ojstršek peta, Monika Reflak sedma in Andreja Ojstršek osma. Med fanti pa sta Kovač in Urh končala na sedmem mestu oziroma šestem mestu. Zastopstvo deklet je bilo popolno, med fanti pa je manjkalo kompletno zastopstvo »inozemcev« z veteranom Šurbekom na čelu.

Igralci NK Sloga, ki kot sekcija delujejo v okviru NK Hrastnik so se na osnovi zadnjega zapisnika IO ZNZ sodeč, preimenovali v NK Steklar, kar je sicer lepo in prav, posebno še, če je bilo takšno preimenovanje samoupravno dogovorjeno. Močno pa dvomim, da je bilo samoupravno dogovorjeno preimenovanje igrišča za Savo. Na plakatu, ki vabi občinstvo na tekme omenjene sekcije, sem jasno prebral — »igrišče Sloge«. Če gre za napako — sicer ne vem čigavo — naj mi bo oproščeno.

Nogometiši Hrastnika so uspešno začeli novo prvenstveno sezono. V prvem kolu so izgubljeno srečanje z Rudarjem iz Trbovelj dobili za »zeleno mizo« 3:0. V drugem so v gosteh premagali Rudarja Senovo z 3:2, v tretjem kolu pa so kar z 5:1 odpravili Celulozarja iz Krškega. Nogometiši Sloge so po dobrem pripravljalnem delu najprej v Kisovcu premagali domačo Svobodo s 3:1 nato pa doma izgubili proti Jevniški Enotnosti z 0:2. Srečanje 3. kola so preložili. Ekipa Sijaja je bila v prvem kolu prosta, v drugem je premagala Svobodo iz Kisovca z 3:0, v tretjem pa je v gosteh pri Enotnosti igrala neodločeno 0:0.

Rokometišem Dola pa se godi ravno nasprotno. V prvih štirih kolih druge republiške lige vzhodna skupina, so doživeli štiri poraze. V Sempetru so izgubili 24:29, v Bakovcih 20:31, doma z Brežicami 25:27 in v Krmelju z 15:26. Res da so od štirih tekem kar trikrat gostovali, porazu na domačem igrišču z Brežicami pa sta botrovala pristranska sodnika, vendar je tudi res, da je ekipa mlada in za tako zahtevno tekmovalje vse prej kot izkušena. Zato bi bilo od fantov prezahtevno pričakovati podvigov in kakšnih posebno blestečih izidov. Uspeh bi bila že uvrstitev nekje v zlati sredini prvenstvene razpredelnice. Za to pa še vedno ni prepozno. Treba je le malo strpnosti pa tu-

di športna sreča bi še kako prav prišla.

Enajsterica ljubljanske Olimpije je po enajstih letih znova gostovala v Hrastniku. Na stadionu v športnem parku na Logu so pred približno 1300 gledalci premagali enajsterico Hrastnika z 8:1 (6:1). Po predhodnem uspehu v Beogradu (Partizan : Olimpija 2:2) so številni ljubitelji nogometa upravičeno več pričakovali od ljubljanskih zelenih. Zmajčki so zadovoljili le v prvem polčasu ko so igrali v popolni postavi in so kar 6-krat premagali solidnega domačega vratarja. V drugem delu ko je trener Gugolj zamenjal sedem igralcev pa je bilo srečanje več ali manj enakovredno. Strelci za Olimpijo: V. Ameršek 3, Krstović 2 ter Hudarin, Kalebič in Ubavič 1. Častni zadevek za domačine je dal mladi Turk.

Kaj meni o kvaliteti YU nogometa danes in še o nekaterih drugih vprašanih, trener Olimpijinih nogometašev Nedeljko Gugolj na »okrogli mizi« po srečanju Hrastnik : Olimpija, ni dal konkretnih odgovorov. Prav tako ni mogel biti konkreten, ko je šlo za vprašanje kdaj bo Olimpija dobila novo igrišče. Zato pa je bil bolj konkreten kapetan Vili Ameršek, ko je zatrjeval, da pri prestopih ni »črnih fondov« in da gredo vsi transferji legalno preko SDK. Za Marka Elsnerja je dejal, da je še vedno s srcem pri Olimpiji (kje je z žiro računom?), zase pa je povedal, da bo po 15. letih nogometa (v zvezni ligi seveda) v prihodnjem letu zagotovo obesil kopačke na klin. Kdo bo potlej pri Olimpiji streljal 11-metrovke pa ni znal povedati.

Rokometni klub Dol je pretekli mesec pripravil »rokometno popoldne« na katerem so nastopile ekipe trboveljskega Rudarja in domačinov. Gostje so bili uspešnejši saj so dobili preizkušnjo članskih ekip z 36:26 in mladinskih z 32:24. Čast dolskih rokometišev pa so rešili kadeti, ki so zmagali z 19:17 in dokazali, da se prav z najmlajšimi na Dolu zavzeto dela. Rokometno popoldne pa je bilo zanimivo tudi za vse tiste kandidate, ki se pripravljajo za sodniški izpit. Tako so pridobljeno teoretično znanje znanje lahko preizkusili tudi v praksi čeprav ni bilo prisotnih strogih kontrolorjev, pa lahko z veseljem ugotovimo, da bo marsikateri od kandidatov lahko dober sodnik.

Ekipa Kemičarja je uspešno krenila v novo sezono. V srečanju prvega kola zvezne ženske namiznoteniške lige, ki je bilo zaradi nastopa Kemičarja v pokalu sejemskih mest odigrano predhodno, so Andreja in Vesna Ojstršek ter Jolanda Novak v Foči premagale novinke v ligi, domačo Peručico z 6:3. Trikrat je bila uspešna Vesna, Andreja je zmagala dvakrat, piko na i pa je postavila Jolanda z zmago v zadnji igri

proti Vukovičevi. Vsekakor pa velja omeniti presenetljiv poraz Andreje Ojstršek v srečanju z pionirsko državno reprezentantko Isanovičevu.

Aktivnosti dolskih planincev so že dolgo znane. Komaj končajo z eno, prično z drugo akcijo. Tako so ob 30-letnici društva odprli nove društvene prostore na Dolu, takoj po dopustih pa so pričeli z izgradnjo novih sanitarnih prostorov na domu v Gorah, ki je bil v novi preobleki le 3 leta. Zahteve so namreč pokazale, da obstoječe sanitarije ne ustrezajo več, zato so vrli planinci zasakali rokave in kdove kolikokrat že prijeli za delo. Odločili pa so se tudi, da bodo nekoliko preuredili in podaljšali obstoječe smučišče v Gorah ter tako omogočili ugodnejšo smuko vse večjemu številu ljubiteljev bele pojnosti.

Cilj, bolje rečeno velika želja hrastniških nogometašev, je, da končno pridejo do lastnih klubskih prostorov. Zato so se z vso vnemo lotili del pri izgradnji garderob s prepotrebni sanitarijami. Vsa dela izvajajo sami — prostovoljno ob pomoči širše družbene skupnosti. Kot vse kaže, bo še pred zimo staro barako, ki jo je močno načel zob časa zamenjal lep dom na južni strani osrednjega igrišča v športnem parku na Logu. Odeč je poudarjati, da so takšne akcije v sedanjem gospodarskem položaju še kako potrebne in da si brez njih večjih posegov v telesni kulturi ni moč zamisliti. Vsak dinar, oplemeniten z prostovoljnimi delom dobi tako nedvomno mnogo večjo vrednost, da o pripravljenosti takšnih udarniških del niti ne govorimo.

Igralke Kemičarja so v prvem kolu evropskega pokala sejemskih mest premagale v gosteh SLUC — Nansy in se uvrstile med 16 najboljših ekip tega tekmovanja. Srečanje so dobile prepričljivo z 5:0, v posameznih igrah pa so bili doseženi naslednji izidi: Gaire : A. Ojstršek 0:2 (17:21, 13:21), Aubrie : J. Novak 1:2 (12:21, 21:19, 19:21), Vione : V. Ojstršek 0:2 (18:12, 16:21), Aubrie : A. Ojstršek 0:2 (16:21, 13:21) in Gaire : V. Ojstršek 0:2 (11:21, 12:21). Kdo bo njihov nasprotnik do zaključka redakcije še nismo izvedeli. Jasno pa je da morajo srečanja drugega kola biti odigrana do 19. tega meseca.

»Jabolko ne pade daleč od drevesa«, pravi star pregovor. Tako nekako bi si lahko razlagal srečo v obeh kajakaša Petra Kauzarja, ko sem mu čestital k srečnemu dogodku. Peter je namreč prejšnji mesec postal srečni očka, njegova izvoljenka mu je povila sina — Petra. Bo tudi on kajakaš? Kaj se ve — praviloma jabolko ne pade daleč od drevesa.

Aktualnosti s področja športa in rekreacije je tudi tokrat zbral, po svoje uredil in zapisal — J. Premec.

Kolonija v Novigradu

Sezona dopustov in počitniških kolonij je sicer mimo, vendar se v teh jesenskih dneh še radi nekoliko vrnemo v poletne dni.

Omejili bi se pravzaprav le na počitniško kolonijo v Novigradu. Večina Hrastničanov to dejavnost Občinske zveze DPM pozna. Posebno tisti, ki preživljajo svoj dopust v Pineti. Marsikateri starši opazujejo organizirano dejavnost v izmeni in ugotavljajo, da se imajo otroci lepo, da jim ni dolg čas, da se v interesnih dejavnostih marsičesa naučijo, da je življenje v kolektivu pozitivno za razvoj zdrave osebnosti, da so na varnem in tako dalje. Pa si marsikdo reče: »Tudi svojega otroka bom dal drugo leto sem.«

Verjetno pa malokdo pozna temno plat te medalje. Hišice in prikolice so namreč dotrajane. Vrata v omarah se ponekod težko odpirajo, drugje se ne smejo odpreti, sicer bi se podrlo pol hišice, v prikolicah pa ob dežju povsod zateka, čeprav vodiči

skušajo s kitom rešiti, kar se rešiti da. Otroci imajo seveda vseeno pol oblačil in posteljnine mokre.

Teh pomanjkljivosti ne more reševati Občinska zveza DPM sama. Ne vem, kdo naj bi bil za te stvari odgovoren. Menim, da bi širša hrastniška skupnost morala te probleme opaziti in takoj začeti s popravili ali nabavo novih prikolic, sicer se letovanja kmalu ne bodo mogla več organizirati.

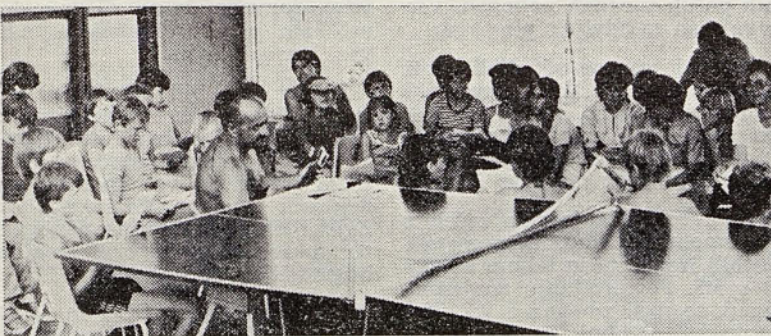
Letošnjo sezono je število prijavljenih otrok močno upadlo. Četrta izmena je celo odpadla. Mogoče bi boljša urejenost naselja pritegnila večje število otrok. Spomnimo se, da je sprememba okolja za zdrav razvoj zelo pomembna, posebno za našega otroka, ki ne živi v najboljšem ozračju. Socialno ogroženim pa bo v teh težkih časih le na ta način omogočeno letovanje.

F. Moljk

Fotografije: B. Kreže

Tekmovalne igre imajo vsi zelo radi

Ljudske pesmi, ki smo se jih naučili, smo posneli na trak. Pomagal nam je tovariš Zvone

Ob koncu letovanja skoraj vsak dobi kakšno priznanje

KINOPREDSTAVE V HRASTNIKU IN NA DOLU

FILMSKI SPORED ZA OBDOBJE 15. 10. do 15. 11. 1983

Kino »Delavski dom« Hrastnik

VIRUS, japonski akcijski, predstave v sredo 19. 10. ob 17. in 19. uri ter v četrtek 20. 10. ob 19. uri.

ŠTIRJE ASI, ital. vestern komedija, predstave v soboto 22. 10., nedeljo 23. 10. in v ponedeljek 24. 10. ob 17. uri. (Bud Spencer in Terence Hill)

PRIVATNE LEKCIJE, ameriški erotični, predstave v soboto 22. 10., nedeljo 23. 10. in ponedeljek 24. 10. ob 19. uri. Mladini do 15. leta ogled prepovedan!

OČIVIDEK, amer. krimikomedijska, predstave v sredo 26. 10. ob 17. in 19. uri ter v četrtek 27. 10. ob 19. uri.

PUŠČICE ROBINA HOODA, sovjetski pustolovski, matinejski predstavi v soboto 29. 10. in v nedeljo 30. 10. ob 10. uri.

PRIHAJA NINJA, amer. pustolovski, predstave v soboto 29. 10. ob 17. in 19. uri, v nedeljo 30. 10. ob 17. in 19. uri ter v ponedeljek 31. 10. ob 19. uri.

ČLOVEK PAJEK PROTI ZMAJEM, amer. ZNF, izredna predstava v torek 1. 11. ob 19. uri.

ALI JE KAJ PROSTORA ZA LJUBEZEN, amer. ljubez. drama, predstavi v sredo 2. 11. ob 17. in 19. uri.

SEKS Z ZVEZDAMI, angl. erotična komedija, predstave v četrtek 3. 11., soboto 5. 11., nedeljo 6. 11. in v ponedeljek 7. 11. ob 19. uri. Ogled filma mladini do 15. let prepovedan!

BUD JAHA NA ZAHOD, ital. amer. akcijski, predstave v soboto 5. 11., nedeljo 6. 11. in v ponedeljek 7. 11. ob 17. uri.

USODNA SFINGA, amer. pustolovski, predstave v sredo 9. 11. ob 17. in 19. uri in v četrtek 10. 11. ob 19. uri.

LOV ZA IZGUBLJENIM ZAKLADOM, amer. pustolovski, matinejski predstavi v soboto 12. 11. in v nedeljo 13. 11. ob 10. uri.

MARATONCI TEČEJO ČASTNI KROG, domača komedija, predstavi v soboto 12. 11. in v nedeljo 13. 11. ob 17. uri.

VENERIN VRT, amer. erotični vestern, predstave v soboto 12. 11., nedeljo 13. 11., ponedeljek 14. 11. ob 19. uri. Film ni primeren za otroke!

Kino »Dol« pri Hrastniku

MORILEC KINGFISCHER, hong-kong, kung-fu, predstavi v soboto 15. 10. ob 18. uri in v nedeljo 16. 10. ob 17. uri.

CHARLY CHAPLIN — OB DESNEM RAMENU, amer. komedija, mladinska predstava v nedeljo 16. 10. ob 15. uri.

MASKIRANI VOZNIK, japonski pustolovski, predstavi v soboto 22. 10. ob 18. uri in v nedeljo 23. 10. ob 17. uri.

ČLOVEK PAJEK PROTI ZMAJEM, amer. ZNF pustolovski, predstavi v soboto 29. 10. ob 18. uri in v nedeljo 30. 10. ob 17. uri.

PUŠČICE ROBINA HOODA, sovjetski pustolovski, mladinska predstava v nedeljo 30. 10. ob 15. uri.

PRIHAJA NINJA, amer. karate, izredna predstava v torek 1. 11. ob 18. uri.

DVA FILMA ZA GROŠ, angl. komedija, predstavi v soboto 5. 11. ob 18. uri in v nedeljo 6. 11. ob 17. uri.

SRAMEŽLJIV SEM — VENDAR SE ZDRAVIM, franc. komedija, predstavi v soboto 12. 11. ob 18. uri in v nedeljo 13. 11. ob 17. uri.

LOV ZA IZGUBLJENIM ZAKLADOM, amer. pustolovski, mladinska predstava v nedeljo 13. 11. ob 15. uri.

Kako smo taborili

Že dvakrat se je desetletje obrnilo od takrat, ko smo v Hrastniku dobili nov, lep Taborniški dom. V tem obdobju je bilo taborništvo v naši dolini sila popularno. Bolj se je višal osebni standard, manj zanimanja je bilo za taborništvo. Za dežjem vedno posije sonce, pravi naš pregovor. Tako se je tudi pri nas v zadnjih dveh letih marsikaj spremenilo. Se vedno imamo dom, še vedno minimalno dotacijo TTKS, vendar pa veliko volje, zagnanosti in želje, da taborništvo dvignemo na nivo, ki mu gre.

Člani našega odreda so predvsem otroci, od 1. do 6. razreda. Razvrščeni so v vode medvedkov in čebelic, tabornikov in tabornic, povsod z mlajšo in starejšo skupino. S pričetkom šolskega leta je na našem hribu ponovno oživelo. Namesto lanskih 40, nas je letos celo nekaj več kot 70. Za večji vpis je vsekakor »krivec« taborjenje, ki smo ga po večletnem premoru junija organizirali na Kalu, skupno s taborniki Odreda Črni diamant iz Trbovelj. Naj takoj povemo, da nam to nikakor ne bi uspelo, če ne bi dobili izdatne pomoči celotnega združenega dela v občini, za katero se najlepše zahvaljujemo.

Kar smo pričakovali, se je dejansko uresničilo. Taborniki so svoje sposobnosti in teoretično pridobljeno znanje v celoti lahko pokazali šele v naravi, kar je tudi moto našega dela — Z naravo k novemu človeku! Kako smo se imeli in kaj smo počeli, boste najbolje izvedela iz povzetka naše kronike Kal '83.

Premagana je bila tudi zadnja ovira, končno smo stali pred šolo, kjer naj bi postavili šotore, ki nam bodo za teden dni zamenjali dom in naše mehke postelje.

Sonce je neusmiljeno pripekalo, vendar nam je vztrajnost, ki je ena taborniških vrlin pomagala, da ureditev okolice, ki je bila precej zanemarjena in postavljane šotorov kar dobro napredovalo.

Jasno, da smo bili utrujeni in smo morali na počitek. Med tem časom se je prvič sestalo vodstvo tabora, da se dogovori o našem programu dela, določi dežurstva, straže in vse ostale potrebne stvari. Kmalu se je po taboru izvedelo, da se Boris bolj boji straže z enim od deklet, kot pa nepovabljenega nočnega gosta.

Prvo dviganje zastave naj bi bilo kar najbolj praznično. Ne verjamem, če nam je najbolj uspelo. Himne nismo znali vsi, vrvice kar ni in ni hotela teči, kot bi morala, na taborniške kroje smo kar pozabili, marsikdo se niti ni umil. Prva črna pika za nas, upali smo, da tudi zadnja.

Ze prvi dan jo je dobil tudi naš taborovodja. Med vsemi potrebnimi in za nas tudi nepotrebnimi nauki je poudaril, da v taboru ne želi nobene anarhije. Vsi smo bili tiho, čeprav vemo, da razen odraslih te besede ni razumel nihče. Ob desetih se je pričelo prvo dežurstvo, prevzela sta ga Boštjan in Andrej, naša najmlajša. Če se

spomnim, je bil Andrej bolj kurirček Andrejček, kot pa dežurni. Kuharju Marjanu je nosil vedno debelejšo deske. Pa ne zato, da bi z njimi kuril ogenj, ampak zato, da jih je pokladal pod stol, sicer bi se pogreznil do sedala. Problemi so bili z menjavo tretje straže, saj bi lažje prebudili cel tabor, kot pa Majo.

Dežurnim na njihovih obhodih ni bilo dolg čas, niti strah. Zakaj sprašujete? Zato, ker je Dolfi celo noč tako smrčal, za spremljavo pa je s svojim renčanjem poskrbel njegov pes As.

Pravijo, da je nedelja najlepši dan v tednu. Mi pravimo, kakor za koga. Za nas bi lahko rekli, da je bila to črna nedelja. Začelo se je s tovarišem Silvom. Strašno ga je bolel zob. Zobozdravnik je sicer opravil svoje, bolečina pa je vendarle ostala. Rabili smo drva za taborni ogenj. Prvi dan je bilo prostovoljev dovolj, med njimi tudi Julija. A glej ga spaka, kot bi ji škrat podstavil nogo. Bum! po tleh. Opazovalci smo sumili, da simulira. Zal ni bilo tako. Kot dojenčka jo je tovariš Karli odnesel v šotor. Tovarišica Nuša je poskrbela za prvo pomoč, tovariš Slavko pa za hiter prevoz v bolnico. Kljub hudi bolečini ni pritekla niti ena solza. Če vsem tem pripetijam pristojemo še vsa potolčena kolena, opraskane roke, čemur so krive vrvice in oster pesek in nikakor ne naša nerodnost, je mera za nedeljo zvrhano polna.

Počasi, vendar vztrajno sta med nas prihajala Jože in Pavla (izmišljeni osebi). To sta bila naša simbola. Okrivilo smo ju za vse nepravilnosti, nerodnosti in tudi vse lumparije, ki nam jih naprtijo.

Sicer je pa tako, če je vodja tabora dobre volje, lahko zvečer celo plešemo, pokonci smo tja do desetih zvečer. Po taboru lahkokrat odmeva le njegov blagovzvočni glas. Če pa te dobre volje ni, gorje nam. Takrat se mulčimo s pripravljanjem kulturnega programa, pobiranjem papirčkov po taboru, pospravljanjem šotorov, ribanjem stranišča in drugimi potrebnimi in nepotrebnimi stvarmi.

Tovariš Drnač ne more iz svoje kože, kar ne more se ločiti od šole. Tudi nas je večkrat obiskal. Prijazno nas je povabil na izlet v Igrišče do pomnika NOB. Prav prijetno je bilo poslušati nekoga, ki resnično veliko ve.

V torek je bilo vstajanje najlažje, saj smo šli v dolino, da dobimo plačilo našega šolskega truga za celo leto. Ne vemo, česa so bili starši bolj veseli — naših spričeval ali nas. Mi smo bili najbolj zadovoljni s »kremšnjami«, vročo kopeljo in svojjo posteljo za popoldanski počitek. Tisti, bolj nežni so se malo pomuckali pri svojih mamicah in očkih, da pot nazaj ne bi bila prehuda. Še dobro, da so se nas v šoli usmili s kombijem, drugače bi bili mokri kot miši. Tako pa smo edini deževni večer in noč prebili lepo varno pod šolsko streho. Dvema šotoroma je grozila poplava. Pomislite! prav tistim dvem, za

katera je bilo prvi dan največ prepira, kdo ju bo dobil.

V sredo smo se zapodili v borovnice. Koliko smo jih pojedli in nabrali ne vemo, da pa smo nabirali le najlepše med najlepšimi.

Nesreča nikoli ne počiva, nam pripovedujejo starši, sedaj to tudi verjamemo. Začelo se je nekako takole: Taborniki spoštujemo naravo, jo ohranjamo, poznamo gozdne sadeže, s katerimi se lahko tudi prehranjujemo, torej ji pomagamo, da bo še lepša, njena rast še bujnejša. Preprosteje povedano, od danes naprej bomo veliko in malo potrebo opravljali v narodi. Ne le zato, ker jo imamo radi, ampak iz preprostega razloga, ker je v stranišču poplava in školjka ne požira tistega, kar bi morala. Tako sedaj dežurni še vedno čistimo sanitarne prostore, za potrebo pa iščemo vsak svoj najprimernejši grm. Taka je pač usoda tabornika! Če smo se sprijaznili z umivanjem s povsem mrazo vodo, da ne govorimo o čiščenju zob, ki jim pri tem opravi lu grozi zamrznitev, s pomivanjem posode, bomo preživeli tudi to.

Drugače pa je danes prav poseben dan. Zaključuje se naš vodniški tečaj, ki ga sploh še nismo omenili. Marsikatero minuto, ki je bila sicer namenjena počitku, smo prebili s knjigo v roki. Opaziti je tudi obgrizene svinčnike in nohte, iz česar je

lahko sklepati, da to ni bila nobena šala, ampak je šlo presneto zares. Tovariš Elfi sicer zelo strogo gleda, vendar se zanese mo tudi na svoje znanje, zato upamo, da se bo zvečer ob razglasitvi vse dobro izteklo. Če nam je uspelo, obljubljam, da taborništvo v Hrastniku in tudi v Trbovljah še dolgo ne bo izumrlo.

Povedati moramo tudi to, da smo vse Trboveljčane v začetku gledali malo postrani. Ko pa smo se поблиže spoznali, se je vsa stvar zasukala za 360 stopinj. Priznati moramo, da so to prav »fejst fantje in dekleta«.

Imeli smo tudi primere domotožja, danes pa lahko družno ugotovimo, da ne bi imeli nič proti, če bi lahko še en teden ostali tu.

Ne vemo sicer, kako bi na to reagiralo vodstvo tabora. Raje ne bomo vprašali, saj vemo, da je marsikdo v tem času prislužil siv las, da mu zaradi skrbi ob večerih karte niso letele tako, kot bi pričakoval, da je kdo na jezo spil tudi kozarček vina, da so koga morda srbele celo dlani, da bi jo od nas kdo skoraj »pokasiral«, vendar, mi smo dobri ljudje, kot vsi taborniki, zato vam vse vaše slabosti in črne pike odpuščamo in želimo, da bi nas tudi naslednje leto, če ne že prej velikodušno trpeli vsaj en teden na taborjenju Kal 84.

Udeleženci taborjenja
Kal 83

Športno srečanje steklarjev Rogaške Slatine in Hrastnika

OOS Steklarne Boris Kidrič Rogaška Slatina nas je že spomladi vabila na športno tovariško srečanje. Do realizacije tega je prišlo v soboto 24. septembra, ko smo se srečali na športnih poljih v osmih panogah. Vse tekme so se odvijale popoldan.

Zjutraj smo se odpeljali proti Rogaški Slatini. Naši prevozniki zahtevajo dnevno plačilo 300 km, pa smo si šli ogledat vedno zanimiv Kumrovec, rojstno hišo in spominski park maršala Tita.

Športno srečanje smo začeli z nogometno tekmo. Nogometiški so bili izenačeni in tekmo končali s 5:5. Po streljanju enajstmetrovk so naši zmagali z 9:7. Košarkarski dvboj je potekal v veliki premoči naših, k temu sodi tudi rezultat 80:18. Prvič pa smo tekmovali v balinanju, zato je bilo malo bojazni, pa vendar tudi uspeh in zmaga naših z 2:1.

Po dveurnem čakanju na domačine so tudi šahisti na hitro opravili svoje delo in dobili s 4:0. Kot vedno so se tudi kegljači in strelci tokrat odrezali in premagali nasprotnike. Več sreče so imeli domačini le na ribolovu in moškem pikadu. To pa je tudi vse, kar so slavili.

Zvečer smo bili povabljeni na majhno slovesnost na kateri nam je tov. Mrcina nanizal nekaj pogledov na takšna srečanja in vsem zaželel še več športnih in delovnih uspehov. Po razglasitvi najboljših v posameznih panogah ter tovariških pogovorih smo se bogatejši vračali domov.

Z domeno naše OOS in OOS Steklarne Boris Kidrič pa naj bi to srečanje bilo tradicionalno, zato so domačini pripravili lep prehodni pokal, ki bo leto dni ostal v naših vrstah.

Ferdo Žlindra

Upravni odbor gasilskega društva Steklarne Hrastnik, vabi vse, ki jih veseli delo v gasilskem društvu, da pristopijo v naše društvo.

Če se boste odločili stopiti v naše vrste, se javite pri predsedniku Rudiju Kirhmajerju.

ZANIMALO VAS BO

Avugst 1983

SKLENILI REDNO DELOVNO RAZMERJE

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Štuklaj Ivana — kontrolor stekla, Borovšak Branko — odnašalec stekla, Sihur Desanka — kontrolor stekla, Bašič Bečir — odnašalec stekla.

TOZD avtomatska predelava steklene mase

Strgaršek Pavel — delavec na kanalu, Pušnik Silva — kontrolor stekla, Sekić Samida — kontrolor stekla, Zgonjanin Zlatko — vlagalec v gillon, Marinko Franc — pomočnik strojnika, Mujkanović Mihnet — kontrolor stekla, Gavrič Ljiljana — kontrolor stekla, Trbovc Ida — kontrolor stekla, Mehić Husejin — pomočnik strojnika IWP.

TOZD dekorirnica s satinirnico

Milinič Branimir — sitotiskar.

TOZD orodjarna strugarstvo

Boltin Iztok — cizaler, Raković Damjan — strugar.

TOZD energetika in ostale delavnice

Šumić Muharem — delavec težak, Duvanjak Salih — delavec težak.

DSSS delovna skupnost skupnih služb

Zemljak Frančiška — skladiščna delavka, Potušek Marija — skladiščna delavka, Jecl Florjana — perica, Haberl Andreja — pripravnik ESS, Zajec Janko — skladiščni delavec, Preskar Natalija — pripravnik.

PREKINILI REDNO DELOVNO RAZMERJE

SPORAZUMNA PREKINITEV

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Đamastagić Halima — odnašalka stekla.

TOZD energetika in ostale delavnice

Perc Valentina — administrator.

DSSS delovna skupnost skupnih služb

Šteh Gojmir — konter v finančnem knjigovodstvu dipl.ing. Ličar Dolores.

SAMOVOLJNA PREKINITEV REDNEGA DELOVNEGA RAZMERJA

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Rizvanović Safet — odnašalec stekla.

TOZD avtomatska predelava steklene mase

Toprek Zoran — donšalec paketov.

UPOKOJENI

TOZD avtomatska predelava steklene mase

Peršič Jože — skladiščnik (inval. III. kateg.), Hočevar Albina — kontrolor stekla.

DSSS delovna skupnost skupnih služb

Mišmaš Gabrijela — vodja nakladalne skupine.

DRUŽINSKA POKOJNINA

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Turk Julijana — brusilka stekla.

TOZD satinirnica in dekorirnica

Krnet Mileva — satiner.

IZKLJUČENI

Hlastan Rudi — dostavljalec stekla.

UMRLI

Zatler Alojz — kontrolor stekla (inval. III. kategorije).

POROČILI SO SE

Tubić Gordana in Stanić Dragoljub.

Radić Jelena in Gvoić Slavko. Zelenik Marjan in Kosić Dragica.

Jazbinšek Danilo in Kušar Mateja.

PRIRASTEK V DRUŽINI

Bizjak Izidor — sin Rok Orožen Stanislav II — hči Vesna

Blatnjak Mira in Milorad I — sin Zoran

KRVODAJALCI

Brunček Ivan, Detič Jurij, Gošler Ivan, Gostić Pavel, Hren Emil, Meterc Mira, Plazar Pavel, Roter Maks, Roter Vida, Sotlar Darinka, Šrenk Drago, Vavtar Iztok in Zorc Karl — vsi TOZD I.

Krvodajalci, iskrena vam hvala!

Kadrovska služba

ZAHVALA

Sodelavcem in sodelavkam v TOZD 2 iskrena hvala za darila, ki ste mi jih poklonili, ko sem odhajal v pokoj. Še posebej hvala Franciju Šuštarju in izmeni Lipar za lepo slovo.

Ob tej priložnosti pa celotnemu kolektivu Steklarne želim, da bi dosegli kar največ delovnih uspehov.

Janez Bedenik

ZAHVALA

Dragi sodelavci in prijatelji! Skromna je beseda hvala, s katero se vam zahvaljujem za besede, ki ste mi jih izrekli in darila, ki ste mi jih poklonili, ko sem odhajal v pokoj.

Pogled na darila mi bo nenehno vračal spomine na čas, ki smo ga skupaj preživeli ob delu. Hvala torej vsem delavcem v zmesarni, pri kompresorjih, v TOZD 5, še posebej Petru Bradaševiću, Francu Korkarju in Martinu Plazarju. Vam kot tudi celotnemu kolektivu pa želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Gustl Novak

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem TOZD dekorirnica s satinirnico iskrena hvala za prelepa darila, ki ste mi jih poklonili, ko sem odhajala v pokoj in ki mi bodo drag spomin na čas, ki smo ga preživeli skupaj ob delu.

Pri nadaljnjem delu vam želim še veliko delovnih uspehov, v zasebnem življenju pa zdravja, zadovoljstva in osebnostne sreče.

Milena Krneta

ZAHVALA

Svojim nekdanjim sodelavcem se najlepše zahvaljujem za prelepa darila, ki ste mi jih poklonili, ko sem odhajal v pokoj in ki me bodo vedno spominjala na vas.

Vam in vsem članom kolektiva pa želim še veliko delovnih uspehov.

Franc Prašnikar

ZAHVALA

Spoštovane sodelavke in sodelavci v brusilnici, ter pregledalke iz izmene Bičanič.

Zahvaljujem se vam za darila, ki mi bodo v trajen spomin ter za pozornost, ki ste mi jo izkazali ob odhodu v pokoj. Posebej bi se zahvalila sodelavkam: Eriki, Tamari, Jožici in Cveti ter vsem, ki ste mi zaželeli srečo in zdravje v pokoju. Prav tako, pa vam tudi jaz želim mnogo delovnih uspehov, zdravja ter osebnostne sreče.

Ana Vidmar

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

STANISLAVE GRLICA

se iskreno zahvaljujemo za darovane vence in cvetje. Še posebej se zahvaljujemo kolektivu Steklarne Hrastnik, godbi na pihala in moškemu pevskemu zboru Svobode II ter govorniku krajevne skupnosti Krnice — Šavna peč za izrečene poslovilne besede.

Žaljujoči: mož Lojze, otroci: Janko, Tilda, Bojan z družinami, Zdravko ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi

AVGUSTA VOZLIČA

se zahvaljujemo za darovane vence in cvetje. Hvala vsem, ki ste ga spremili k poslednjemu počitku.

Žaljujoči: žena Ana, hči Vera in sin Janez z družinama.

Ljudska modrost

V letu 1982 je pri ČZP Kmečki glas izšla knjiga Ljudska modrost, v kateri je avtor Stanko Prek, univerzitetni profesor, sicer pa zbiratelj narodnega izročila, zbral vse slovenske pregovore in reke, vsebino knjige pa obogatil še z reki in pregovori drugih narodov ter aforizmi pomembnih osebnosti.

Iz knjige smo izbrali odlomek, ki govori o tem, kaj je (SO) beseda (e).

Desetkrat obrni besedo na jeziku, preden jo izrečeš.

Dolg govor — malo prida. Ena beseda češče več škoduje kakor toča po deželi.

En odgovor lahko sproži sto novih vprašanj.

Govorci niso dobri delavci. (Shakespeare)

Hujši od strupene kače — strupen jezik.

Izrečena beseda ne vrne se nobena.

Izrečena beseda teče hitreje od konja.

Izrečeno izgine, napisano ne mine (lat.).

Jezik je del telesa, ki človeka najlaže ugonobi.

Jezik naj ne prehitva misli. (Hilton iz Sparte)

Jezik z mošnjo raste.

Kako pa naj človek zaupa besedi, če ni izza nje res mož beseda.

Kdor govori, kar hoče, mora slišati, česar noče.

Kdor pove, da ima kakšno skrivnost, jo je pol že izblebetal.

Kdor preveč dokazuje, ničesar ne dokaže.

Kdor veliko misli, malo govori.

Kdor v kratkem veliko povedati zna, ta nekaj velja.

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL: KARLI DREMEL	SVETOVNA ORGANIZACIJA	ISTRSKI MLADINEC, KI SO GA FAŠISTI USTRELILI LETA 1929	ITALIJANSKI SLIKAR (GUIDO)	ŽENSKO IME	BIKOBOREC, KI SE BORI PEŠ	10	NAŠ ALPSKI SMUČAR (ROK)	PILOT, LETALEC	FRANC. ROMANTIČNA PISATELJICA (GEORGE)	10	PRITOK ZAHodne MORAVE	PRI KARTAH ODGOVOR NA KONTRU	FRANCOSKI DRAMATIK (ARTHUR)	PRIRODA, NATURA	10	VISOKO PRITLIČJE	PAKET, ZAVITEK	LITERARNI ZGODOVINAR LEGISA	ŠKOTSKA RODOVNA SKUPNOST
VRSTA, SORTA						USNJEN TRAK				PERZIJA						LJUBLJ. TV NAPOVE + DOVALKA (MISA)			
ORODJE ZA DOLBENJE						PRVA ŽENSKA				HUDA REVŠČINA TANTAL						ATLET ZATOPEK PEVKA KOHONT			
RANO-CELNIK						ČRNILO						DRŽAVA V ZDA							
MESTO V ITALIJI						RADIOTEHNIČNA NAPRAVA NAŠI JUŽNI SOSEDE						NAJDAJŠJA TEKAŠKA DISCIPLINA							
ŽAGAR IZTOK		LATOV-ŠČINA FRANCOSKA PISATELJICA (FRANCOISE)						EDOUARD LALO	ST. GRŠKI PRIRODNI FILOZOF	NORDIJSKI BOG VOJNE		SAMEC DOMAČE ŽIVALI					MEJUNI ZNESEK	JEZERO NA FINSKEM	INDIJSKI VERSKI REFORMATOR
REKA V NEMČIJI				MESTO V ITALIJI RIBA ROPARICA								AROMATIČNA SNOV, DIŠAVA RIMSKA ŠTIRI							
OTOK OB SUMATRI					GRŠKO OTOK V EGEJSKEM MORJU DOKUMENT								KMETIJSKI STROKOV: NJAK		MESTO V ROMUNIJI MESTO V FRANCIJI				
STAREJŠI SLOVENSKI POPEVKAR (RAFKO)								PRISTROJ, NAPRAVA DELAVEC V LIVARNI TEŽKO KLADIVO									NAMEN, CILJ	OTOK V IRSKEM MORJU	
JEZERO V JUŽNI AFRIKI						TEKOČA ZACIMBA	KONEC MOLITVE OLIVER MLAKAR						ZVIŠANA NOTA, G* PORTUGALSKA TISKOVNA AGENCIJA					RIMSKA BOGINJA JEZE EKBERG	
BEOTIJEK				STAROGRŠKI KIPAR DREVESNI PANJ								NASLADILO DRŽAVA V AFRIKI							
ROMAIN ROLLAND			JUG. FILMSKI IGRALEC (SLAVKO) REKA V PAKISTANU						KAZALEC NA SONČNI URI POMLADNI MESEC									BIKOV GLAS BOKSAR RUSEVSKI	KRALJEVIČ IZ MAHABHARATE
VNETJE UŠESA							PESNIK ROLLAND GREGOR STRNIŠA							TRINOG, SAMOSILNIK MILANO					
JUGOSLOV. DIRIGENT (OSKAR)						LJUBEZNIK, USTRELJIV CLOVEK						ŠIV, ENT-LANJE							
PRI STARIH INDIJANCIH KRALJ BOGOV						OGRAJEN PROSTOR ZA ŽIVALI							SREDNJE-VEŠKA DRAMA						

Ljudske modrosti o vremenu

OKTOBER – VINOTOK

V oktobru burja, mraz, v januarju sončen čas.

Če se drevje zgodaj obleti, polje ob letu bogato rodi.

Če je Gal toploten in suh, bo leto, ki pride, z močo skopuh.

Gal suhoten obeta sušo naslednjega leta.

Vlažen, mrzel Luka, kmalu sneg prikuka.

Kakršno vreme Urša prinese, tako se zima rada obnese.

Kakor je Uršula pričela, bo zima vse izpela.

Če listje hitro obleti, vsak naj zime se boji.

Ako se drevje pozno obleti, huda zima sledi.

Vinotoka če zmrzuje, pa prosinca odjenjuje.

ANEKDOTE

Mojster pisanja je zalotil svojega služabnika na laži. Takole ga je poučil:

»Laž je najgrša izmed vseh pregeh. Zapomni si: Svojega bližnjega ne smemo nikdar nalagati!«

»Zakaj pa potem, gospod, sporočite vselej, kadar pride sodni izterjevalec, da vas ni doma?« ga vpraša služabnik.

»Sodni izterjevalci pa niso naši najbližji.«

Med neko vajo je Shakespeare opazil igralca, ki se je pogovarjal z lepo, mlado damo. Iz radovednosti se jima je približal in slišal, ko je ona rekla:

»Ob desetih potrkajte trikrat na vrata in ko bom vprašala, kdo je, recite: Richard III.«

Veliki dramatik, ki je na vso moč ljubil ženske, je prišel četrte ure prej; spustila ga je v hišo in — bil je srečen.

Ob dogovorjenem času pa je prišel pravi ljubimec.

Shakespeare je odprl okno in z nežnim glasom vprašal, kdo je. »Richard III.« se je glasil odgovor.

»Richard III. je prišel prepoznano,« je zaupno dejal pisatelj, »William Osvajalec je trdnjavo že zavzel.«

NAGRADNA KRIŽANKA

Med reševalce s pravilnimi rešitvami bomo z žrebom razdelili sedem nagrad:

1. nagrada 180 din
2. nagrada 120 din
3. do 7. nagrada po 85 din

Izrezek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo »STEKLARJA«, STEKLARNA HRASNINIK. Pri žrebanju bomo upoštevali samo pravilne rešitve, ki bodo v uredništvu do 27. oktobra.

NAGRAJENI REŠEVALCI

Za nagradno križanko, objavljeno v »STEKLARJU« št. 8-9 smo prejeli 68 rešitev. Žreb je namenil nagrade naslednjim:

1. nagrada 180 din: Albin Lavrič;

2. nagrada 120 din: Inge Šurina;
3. do 7. nagrada po 85 din: Irma Kirn, upokojenka, Julij Smodiš, upokojenec, Janja Zorec, Marica Rancinger, upokojenka, Janez Kovač, upokojenec.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: Aral, apeks, škud, ska, Como, Damir, tura, ton, Skit, Olint, opal, Ast, koprana, Brel, črta, Omo, ANSA, Kr, Petan, SA, Anit, Orvieto, N. T., skald, Iasi, vnukinja, Arležanka, Ava, Ne, Ob. Alatri, nerodnež, H, izba, Vuhred, Si, akov, H. R., kalo, Gierek, Sanok, ukanje, Indija, Dr., Harkov, ras, Nioba, uvala, vas, batisfera, anestetik, lantanidi.

Končna rešitev: ZDRUŽENI BOMO MOČNEJŠI.

STEKLARNA
Hsteklar
BLAŽILO DELAVCEV STEKLARNE HRASNINIK

JREDNISKI ODBOR: Mill Kobal — odgovorni urednik, člani: Jasna Rižner-Kocsm, Aleksej Us, dipl. Ing. Zdenka Fabjan, Majda Krošlin, Ernest Sihur, ing., Karli Dremel in Franc Vidovič ter Anita Greben.

ODBOR ZA OBVEŠČANJE: Hilda Drame, Franc Suštar, Ingrid Meterc, Jože Godicelj II., Samo Klemen, Marjana Polzelnik, Janez Cigliar. Izhaja vsakega 15. v mesecu. Naslov: Steklar, glasilo delavcev Steklarne Hrastnik, tel. 814-622, interno 55. Tisk in klišaji AERO — TOZD grafika Celje.